

1v - v1
2019

26-50

2

№ 29, 32

Kuch - bilim va tafakkurda

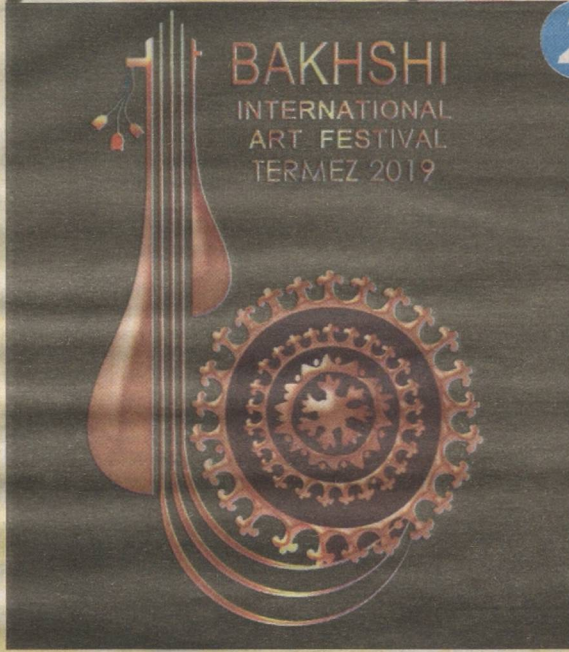
Ma'rifat

1931-yildan chiqa boshlagan • e-mail: info@marifat.uz • 2019-yil 6-aprel, shanba № 26 (9195)

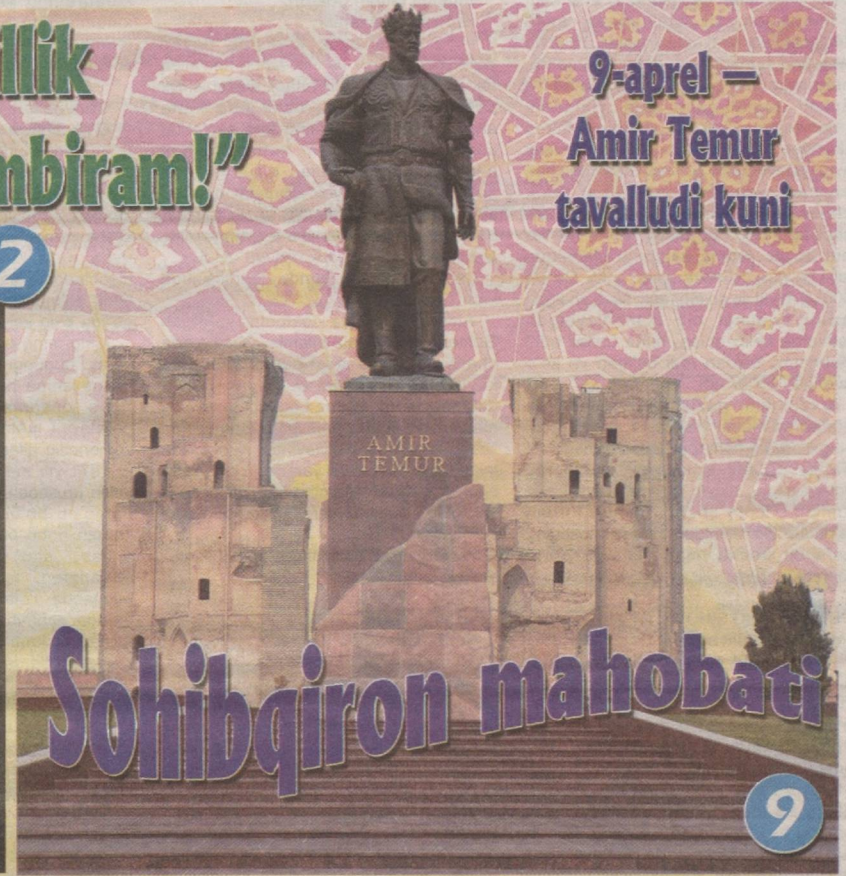
ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

"Besh ming yillik yo'ldoshimsan, do'mbiram!"

9-aprel –
Amir Temur
tavalludi kuni

2

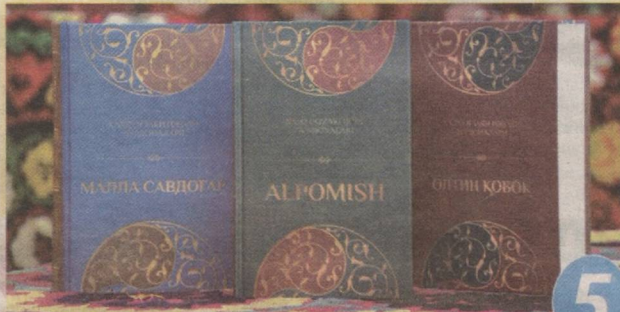

Sohibqiron mahobati

9

Besh tashabbus

yurt taraqqiyotiga munosib hissa qo'shishga chorlamoqda

5

Baxshili el botirdir

Adolat va xolislik asosiy mezonimiz bo'lsin

7

3

Kichik tuhfa - katta foyda

4

Bizni internetda ham kuzating!

www.marifat.uz

[/marifat.uz](https://www.facebook.com/marifat.uz)

[@marifatziyo](https://www.telegram.com/@marifatziyo)

"Besh ming yillik yo'ldoshimsan, do'mbiram!"

Termiz shahrida o'tkazilayotgan I Xalqaro baxshichilik san'ati festivali ishtirokchilarining dil so'zlari

Shopo'lat SHAYDULLAYEV, tarix fanlari doktri, professor:

— Biz, o'zbek xalqi har qancha faxrlansak arziyidigan, baxshilarimiz butun boshli dostonlar bag'ishlasa, sira kam bo'lmaydigan bir ma'lumotni aytib o'tmoqchiman. Men arxeologman. Yaqinda Sherobod tumani hududidagi Jarqo'ton shahristonidan 4500 yillik do'mbira haykali topildi. Bu kabi yodgorlik Turkmaniston va Rossiyaning Oltoy o'lkasidan ham topilgan. 4500 yil avvalgi davrni tasavvur etib ko'ring. U davrdan beri qanchadan-qancha saltanatlar tarix sahnasiga kelmasdi. Qanchadan-qanchasi barbod bo'lmadi. Ne-ne nomlar unuk bo'ldi. Ammo xalqning chinakam mulki bo'lgan do'mbira omon qoldi. Qariyb 5000 yil avval ilk do'mbirani yasab chalgan baxshi bugungi biz nishonlayotgan festivalga kelib qolsa, nima bo'lar edi? Shubhasiz, bizdan rozi bo'lgan va ko'p quvongan bo'lar edi.

Arxeologik qazishmalar chog'ida nafaqat do'mbira, balki nay, chiltor kabi cholg'u sozlari ham topilgan. Birgina misol sifatida Termiz arxeologik muzeyida saqlanayotgan ajoyib topilmani aytishimiz mumkin. Ucha cholg'u chalib turgan ma'budlar aks ettirilgan va yaxlit toshning yoshi bir necha ming yillarga borib taqaladi.

Uljan BOYBO'SINOVA, qozog'istonlik baxshi:

— Oqning tomiridagi qoni xuddi ko'klamgi selday gupurib turishi kerak. Bo'lmasa, qo'ldagi quv og'och — do'mbirasi unga bo'ysunmaydi. Dilidagi tiliga ko'chmay qoladi. Bunday oqin oqmay, armonda ketadi.

Men qo'shni O'zbekistonda tashkil etilgan bu ulug' tadbirga kelganimdan xursand bo'ldim. Bizning Qozog'istonda ham baxshichilikka juda katta e'tibor qaratilmoqda. Bu yumushning ulug'ligi ham, bizning xursandchiligimiz sababi ham shundaki, baxshilarning xalqaro darajada festivali tashkil etilganidir. Bugun butun dunyodagi san'at va adabiyotsevar xalqlarning nigohi O'zbekistonga termulgan. Qardosh o'zbek xalqining bu bayrami bizni ham quvontirib yubordi.

Men bu bayramga katta tayyorgarlik

bilan keldim. Xudo xohlasa, o'zlarining guvohi bo'lasizlar, natija yomon bo'lmaydi.

Alirozi SULAYMONI, musiqqa fanlari doktri, Eron xalq baxshisi:

— Soz va ovoz jo'rligida paydo bo'ladigan adabiy asarlar jahon san'atida ham o'ziga xos o'rin tutadi. Baxshichilik san'ati shu sababli ham juda katta ahamiyatga ega. Bizning fors san'atida baxshichilikning o'rni katta. Boshqa cholg'u asboblari bilan kuylanadigan qo'shiqlar, doston yoki termalar biror-bir shoir tomonidan oldindan yozib berilsa, baxshi esa, ming yillarki, o'zi matn yaratib, o'zi uning kuyini topadi, o'zi ijro etadi.

Jahon san'atida bunday hodisa juda kam.

Antik adabiyotda dostonlar yaratgan Gomeri barchamiz bilamiz. Gomer arfa chalib, o'zining mashhur dostonlarini kuylaganligi haqida afsonalar, tarixiy dalillar mavjud. Ammo bugungi festivalda men o'zim uchun juda ko'p Gomerlarni kashf etaman, deb o'ylayman. Yurtimizda ming-ming yillar avval yaratilgan juda katta eposlar mavjud. Ularning tub ildizi o'zbek xalqining ijtimoiy-siyosiy tarixiga bog'lanib ketgan.

Bu tarix bilan har qancha faxrlansangiz arziydi.

Azim QO'LONBOYEV, Turkmanistonda xizmat ko'rsatgan baxshi:

— Ulug' Jayhunning yoqasida yashab, beadoq kengliklarni ko'rib, ulardan kuch olib yurgan odam bolasi borki, daryoning shovuridan, sahroning shamollaridan ilhom oladi. Bu ilhom odamzodning ko'nglidagi g'uborlarni kettikizadi. O'zbeq-u turkman o'z dardini, quvonchini shuytib kuyga soladi, o'zligini shuytib namoyon qiladi. Xalqlarimiz ichidan yetishib chiqqan baxshi zoti borki, Go'ro'g'li siyomosiga murojaat qiladi. Turkman elining afsonaviy qahramoni Go'ro'g'li sulton, uning o'g'li Avazxon va boshqalar haqida, xususan, o'zbek baxshilari ham juda uzoq zamonlardan buyon dostonlar kuylab keladilar.

Bu ham bo'lsa san'atning naqadar katta qudratga egaligini, sarhad bilmas buyuk

to'lqin ekanini ko'rsatadi.

Bizning Ashxobod konservatoriyamizda alohida "Baxshichilik" kafedrasi bor. O'zim ham shu dargohda faoliyat yuritaman. Bu kafedraning asosiy vazifalaridan biri xalqimizning bag'rida yo'qolib ketishi mumkin bo'lgan noyob asarlarni, dostonlarni yig'ib olish, yaratishdir.

Qora baxshi UMIROV, O'zbekiston xalq baxshisi:

— Mana, Xudoning davlatidan 86 yoshni to'ldirib, 87 ga ketyapman. Otam el kezgan Umir baxshi "Alpomish"ni to'qqiz kechakunduz aytib murodiga yetkazgan edi. O'sha zamonlardan beri do'mbira bizning uyda juda katta, qo'rg'onday narsa hisoblangan, baxshichilik qondan qonga o'tdi, do'mbira otaning qo'lidani bolaning qo'liga o'tib kelyapti.

Ming-ming shukrona bilan aytishimiz kerak: bugungi kundagiday zamon hech bir baxshiga nasib qilmagan. Baxshini "xalq dushmani"ga chiqarib, uning bolalarini maktabdan quvib, el ichida yomonotliq qilgan kunlarni ham ko'rdik.

1971-yili meni partiyaadan o'chirishdi. Lekin urushdan oldingi va keyingi yillarda qatag'on bo'lib, Sibirlarda yo'q bo'lib ketgan bobo baxshilarimizning taqdirini o'ylab, shu kunimga ham shukr qilganman. Ishimdan ham ayrildim. Maktabda o'qituvchi edim. Odamlarning menga achinib qaraganlari ham bo'ldi, kulganlari ham bo'ldi. Lekin sabr qildim. O'sha paytlarda ham meni do'mbiram — e'tiqodim tashlab ketmadi. El el-da. Yaxshiyam bor, yomon ham. Bir Xudo bergan odamlar to'y qilar bo'lsa, meni qorong'i tushgandan so'ng to'yxonaga boshlab borib, ustimga chopon yopib kuzatganlari ham bo'ldi.

Bugungi festivalning daragi chiqqandan beri, prezidentimizning qarori chiqqandan buyon o'zimga sig'may yuribman. Mana, baxshilar maktabi tuzildi. Endi katta dunyoviy festival bo'lyapti. Endi biz baxshilarning qiladigan, hisob beradigan vaqtimiz bo'ldi. Bu ishlarning birinchisi dostonlarni qayta tiklash. Doston aytadigan asl baxshilarni yetishtirish. Bu katta vazifa, ham burch.

To'ylarda terma aytib, to'y egasini maqtab, pul terib yurgan do'mbirakashlar

ko'payib ketdi. Bular na doston biladi, na baxshichilikning odobini biladi. Bunday bodi bolalar baxshi degan nomning obro'sini tushirib yuborishdan boshqa ish qilmaydilar. Buyam katta masala.

Hosila RAHIMOVA, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist:

— Elimning baxshilari — elimning yaxshilari. Bugun boshlanayotgan festival biz san'atkorlarga juda katta ilhom manbayi, juda go'zal qo'shiqlarning yaralishiga turk bo'ladigan g'oyat barakali ijodiy tadbirdir.

Men Surxon farzandi ekanimdan, ulug' baxshilarga egachi ekanimdan g'ururlanaman. O'ylab ko'rib bir narsaga amin bo'ldim. Men va men kabi surxondaryolik san'atkorlarning bu zaminidan yetishib chiqishi sira tasodif emas, balki biz baxshilarimizning boshqacharoq, zamonaviyroq ko'rinishdagi davomchilari ekanimiz.

Ammo bir narsani tan olib aytish kerakki, bu baxshilarday bo'lish qiyin, ochig'i ilojisiz. Ular biz aytadigan qo'shiqlardek qo'shiqdan besh-oltitasining matnini bir termasida aytib yuborishi mumkin. Shu sababli ham Prezidentimiz tomonidan tashkil etilgan bu festivalning ahamiyati juda katta.

Shodmonqul SALOM
yozib oldi.

Dunyo xalqlari kutayotgan festival

Shu kunlarda qadimiy va navqiron Termiz shahri ulkan shodi-yona og'ushida. Xalqaro baxshichilik san'ati festivali munosabati bilan bu yerga qator xorijiy davlatlardan va mamlakatimizning turli hududlaridan baxshi-shoirilar, san'atkorlar, musiqashunoslar, folklorshunos olimlar, OAV vakillari kelgan.

Milliy qadriyatlarimiz va nafis san'atimiz ulug'lanadigan mazkur festival barcha ishtirokchilarni yuksak insoniy fazilatlar ulug'lanadigan xalq og'zaki ijodi durdonalaridan bahramand etishga ruhlantirmoqda. O'ZA muxbiri ularning ayrimlari bilan suhbatlashdi.

Aleksey RODIN, rassom (Rossiya):

— Rossiya'dan bir qator ijodkorlar bilan Termiz shahriga keldik. Qadimiy bu go'sha bilan dunyo ahli yaqindan tanishishi va tomosha qilishini istayman. Chunki Surxondaryo insoniyatga beshik bo'lgan qadimgi hududlardan biri sifatida dunyoga ma'lum va mashhur. Tarixdan qadimiy bu vohada diniy bag'rikenglik keng quloch yoygan. Ilm-fan, madaniyat va

san'at, arxitektura rivojlangan.

O'tmishda hayotning turli sinovlaridan o'tgan bu shaharning maftunkor, betakror va o'tmish bilan uyg'unlashib ketgan zamonaviy qiyofasi menda katta taassurot uyg'otdi. Milliy urf-odat va an'analarimiz bilan yaqindan tanishish istagidaman. Fayoztepa, budda ibodatxonasi, rus cherkovi va tarixiy qadamjolariga bormoqchiman. Bu taassurotlarimni o'z asarlarimda aks ettirib, dunyoga keng tarannum etaman.

Raxo LANGSEP, ishtirokchi (Estoniya):

— O'zbekiston zaminida o'tayotgan nufuzli festivalda ishtirok etish baxtiga muyassar bo'layotganimdan mamnunman. Dunyoda san'atning qadimiy turlari bo'yicha musiqqa festivallari sanoqli. Yurtimiz san'atining yana bir noyob turi — baxshichilik bo'yicha nufuzli anjumanga mezbonlik qilmoqda. Bu dunyo xalqlari ko'pdan buyon kutayotgan festivaldir.

Prezident Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan unutilib borayotgan qadimiy san'at turlarini asrab-avaylash va rivojlantirish yo'lida yana bir xayrli ishga qo'l urildi. Baxshichilik san'ati festivali tashkil etilgani dunyo xalqlarini baxshichilik va dostonchilik san'atining qadimiy namunalarini asrash va rivojlantirish,

xalqlar o'rtasidagi do'stlik va birodarlik rishtalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Termiz shahrida ushbu festivalga ko'tarinki ruhda tayyorgarlik ko'rilgan. Aeroportda bizni yurtimiz jamoatchiligi, san'at va madaniyat namoyandalari, milliy libosdagi yigit-qizlar katta ehtirom bilan kutib oldi. O'ylaymanki, bu ko'tarinkilik besh kun davom etadigan Xalqaro baxshichilik festivalida bizga yanada ilhom bag'ishlaydi.

Nanda MONTEIKO, "The Holland Times" gazetasi muxbiri (Niderlandiya):

— O'zbekistonda o'tadigan festival davrug'i dunyoga mashhur. "Sharq taronalari" musiqqa festivali va Xalqaro maqom san'ati anjumani haqida maqolalar yozganman.

Bundan tashqari, musiqqa festivallarida ekspert sifatida ishtirok etaman. Shu bois O'zbekiston elchixonasi Xalqaro baxshichilik san'ati festivaliga taklif etganida bajonidil rozi bo'ldim.

Sharq xalqlarining epik san'ati juda boy va rang-barang. O'tgan yili Ozarboyjonda bo'lgan festivalda qatnashib, O'zbekistonda san'atning noyob turlarini asrab-avaylash, uni targ'ib etish, yosh avlodni mumtoz navolarga hurmat ruhida tarbiyalashga katta e'tibor ko'rsatilayotgani haqida eshitgan edim. Quvonarlisi, yurtimizga tashrifim davomida ularni o'z ko'zim bilan ko'rib, milliy san'atning durdonalaridan bahramand bo'ldim.

O'ZA muxbiri
Matnazar ELMURODOV
yozib oldi.

2019-yil 6-aprel, № 26 (9195)

Shu kunlardagi dolzarb 5 ta tashabbusning muhimligini oddiy bir misoldan ham ko'rsa bo'ladi: Prezidentimizning maktablarga kitob berish bo'yicha tashabbusi natijasida shu qisqa vaqt ichida maktablarimiz 200 mingdan ortiq kitoblar bilan boyidi.

Maktablarga qo'shimcha daromad keltiradi

Yurtdoshlarimiz tomonidan o'zi tahsil olgan maktabga kitoblar hadya qilish o'ziga xos trendga aylandi.

Nafaqat rahbarlar, balki boshqa bitiruvchilar ham o'z maktablariga kitoblar olib borib beryapti.

Quvonarlisi, maktabga tashrif buyurib, maktab hayoti bilan tanishgan ko'pgina bitiruvchilarimiz o'z imkoniyati darajasida yana qator xayrli ishlarni amalga oshirmoqda. Kimdir kompyuter olib bersa, yana kimdir ta'mirlab sinfxonalarni ta'mirlab beryapti.

Shuningdek, Xalq ta'limi vazirligi maktab o'quvchilariga tavsiya etiladigan kitoblar ro'yxati loyihasi ishlab chiqib, muhokamaga qo'ydi. Barchani ushbu so'rovnomada ishtirok etishga va kitoblarning ro'yxatini shakllantirishda yordam berishga taklif

Vazir minbari

o'shishga keng yo'l ochishi zarur.

Misol uchun:

Birinchi tashabbus bo'yicha: maktablardagi tadbirlar xonalaridan imkon boricha unumli foydalanib, turli xil madaniy-ma'rifiy tadbirlar o'tkazish mumkin. Shu orqali farzandlarimizning ijodkorligi yanada rivojlanadi. Bu esa ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun juda muhim.

Ikkinchi tashabbus bo'yicha: maktab sport maydonchalaridan darsdan tashqari foydalanish va qo'shimcha pulli to'garaklar oshish imkoniyati bor. Nafaqat o'quvchilar, balki yon-atrofdagi yoshlarning ham sport bilan shug'ullanishiga qo'shimcha sharoit yaratiladi.

Uchinchi tashabbus bo'yicha:

Farzandlarimiz chinakam barkamol, yetuk va muvaffaqiyatli inson bo'lib yetishishini istasak, ularning bo'sh vaqti mazmunli o'tishiga alohida e'tibor qaratish lozim. Shu sababli, 5 ta tashabbus barcha ota-onalarga qo'shimcha imkoniyat ham yaratadi.

etamiz: <https://bit.ly/2WLDod>.

Prezidentimiz huzurida 5 ta tashabbus haqida batafsil muhokama bo'lib o'tdi. Muhokama davomida yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish maqsadida ularni madaniyat va san'atga jalb etish, sportga qiziqirish, kitob o'qishga chorlash, axborot texnologiyalariga o'qitish va xotiniqlarga ishchi o'rinlar yaratish bo'yicha olib borilayotgan ishlar tanqidiy muhokama etildi. Yig'ilishda yuqoridagi 5 ta tashabbusni amalga oshirishga yuzaki qaramay, joylarda aniq bir tuman misolida joriy qilib, o'rganib, keyin yanada kengroq joriy etish bo'yicha aniq takliflar tayyorlash topshirildi.

Farzandlarimiz chinakam barkamol, yetuk va muvaffaqiyatli inson bo'lib yetishishini istasak, ularning bo'sh vaqti mazmunli o'tishiga alohida e'tibor qaratish lozim. Shu sababli, 5 ta tashabbus barcha ota-onalarga qo'shimcha imkoniyat ham yaratadi.

Maktablardagi Kuzatuv kengashlari maktab direktoriga ushbu yo'nalishdagi to'garaklar va tadbirlar yo'lga qo'yilishi bo'yicha vazifalarni belgilab, amalga

maktabdagi kompyuter xonalari darsdan keyin bo'sh yotmay, ulardan to'liq foydalanib, imkoniyat darajasida qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish mumkin. Oddiy qiziqarli o'yinlardan tortib, dasturlash, foto va videomontaj kabi foydali ko'nikmalarni o'rganishgacha bo'lgan o'quv kurslari tashkil etish maqsadga muvofiq.

To'rtinchi tashabbus bo'yicha: maktab kutubxonalari kitoblar bilan boyib borgan sari undan ham o'quvchilar, ham o'sha mahalladagi aholi foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Beshinchi tashabbus bo'yicha: xotin-qizlar uchun yaratilayotgan qo'shimcha ishchi o'rinlarida (bu asosan tikuvchilik korxonalariga to'g'ri kelyapti) o'quvchi-qizlarning kasbga tayyorgarligini yo'lga qo'yish mumkin bo'ladi.

Yuqoridagi tashabbuslarning maktablarda to'g'ri tashkil etilishi ta'lim muassasalariga budgetdan tashqari qo'shimcha daromad ham keltiradi. Uni ushbu tashabbuslarni joriy etuvchi xodimlarni qo'shimcha rag'batlantirishga ishlatsa bo'ladi.

Sherzod SHERMATOV,
Xalq ta'limi vaziri

Besh tashabbus

yurt taraqqiyotiga munosib hissa qo'shishga chorlamoqda

Jamiyat taraqqiyotida, yurt, millat taqdirida o'sib kelayotgan yosh avlodning jismoniy va ma'naviy barkamolligi, intellektual salohiyati muhim o'rin tutadi. Zero, davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Dunyo shiddat bilan o'zgarib, barqarorlik va xalqlarning mustahkam rivojlanishiga raxna soladigan turli yangi tahdid va xavflar paydo bo'layotgan bugungi kunda ma'naviyat va ma'rifatga, axloqiy tarbiya, yoshlarning bilim olish, kamolga yetishga intilishiga e'tibor qaratish har qachongidan ham muhimdir".

O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasida belgilangan yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish, yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning barkamol bo'lib voyaga yetishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish borasida bir qancha muhim hujjatlar qabul qilindi, amaliy ishlar yo'lga qo'yildi, muayyan natijalarga erishildi.

Shunday bo'lsa ham, bu borada bajariladigan ishlar hamisha keng ko'lamli bo'lib, o'z dolzarbligini saqlab qolaveradi. Shu nuqtayi nazardan, Prezidentimiz rahbarligida 2019-yil 19-martda "Yoshlar bilan ishlashni samarali tashkil etishda madaniyat, san'at, sport, axborot texnologiyalari, kitob o'qishga qiziqishini oshirish bo'yicha 5 ta muhim tashabbusni amalga oshirish to'g'risida" o'tkazilgan videoselektor yig'ilishida yoshlarni rivojlantirishga qaratilgan masalalar muhokama qilindi va sohalarga taalluqli 5 ta muhim tashabbus ilgari surildi. Bular quyidagilar:

Birinchi tashabbus yoshlarning musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr, va san'atning boshqa turlariga qiziqishlarini oshirish bo'yicha.

Ikkinchi tashabbus yoshlarni jismoniy chinqirtirish va sport sohasida o'z qobiliyatini namoyon qilishlari uchun zarur sharoitlar yaratib berish masalalar bo'yicha.

Uchinchi tashabbus aholi va yoshlar o'rtasida kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishni tashkil etish masalalar bo'yicha.

To'rtinchi tashabbus aholi, ayniqsa, yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish masalalar bo'yicha.

Beshinchi tashabbus xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash ishlarini tizimli tashkil etish masalalar bo'yicha.

Mazkur tashabbuslar yosh avlodni har tomonlama mukammal tarbiyalash, ularning bo'sh vaqtini mazmunli va samarali o'tkazish ishlarini qamrab olgan bo'lib, tegishli sohalarda ishtirokida amalga oshirib boriladi. Yig'ilishda har bir tashabbusning maqsadi aniq belgilanib, ijro etuvchi sohalarga tegishli vazifalar yuklatildi. Jumladan, Respublika Ma'naviyat va

ziyolilar orqali barcha turdagi ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda keng tashviqotini tashkil qilish;

4) Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi mas'ulligida Yozuvchilar uyushmasi, O'zbekiston milliy teleradiokompaniyasi, Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo'yicha qo'mita va O'zbekiston musulmonlari idorasi bilan hamkorlikda jahon va o'zbek adabiyoti, tariximiz va qadriyatlarimiz bilan bog'liq sara asarlar, shuningdek, islom dini tarixi, islom dinining

Munosabat

ma'rifat markazi ham to'rtinchi tashabbus — aholi, ayniqsa, yoshlar ma'naviyatini yuksal-

Mazkur tashabbuslar yosh avlodni har tomonlama mukammal tarbiyalash, ularning bo'sh vaqtini mazmunli va samarali o'tkazish ishlarini qamrab olgan bo'lib, tegishli sohalarda ishtirokida amalga oshirib boriladi. Yig'ilishda har bir tashabbusning maqsadi aniq belgilanib, ijro etuvchi sohalarga tegishli vazifalar yuklatildi.

tirish, ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish masalalar bo'yicha mas'ul tashkilot sifatida jarayonda faol ishtirokchiga aylanadi. Markazda quyidagi yo'nalishlarda amaliy ishlar olib borish yo'lga qo'yilmoqda:

1) tegishli tashkilotlar mas'ulligi va hamkorligida 1 oy muddatda mazmun va mohiyat nuqtayi nazaridan milliy ruhimiz, shonli tariximiz va vatanparvar ajdodlarimizga munosib bo'lgan harbiy qasamyodning yangi matni bo'yicha taklif tayyorlash;

2) Xalq ta'limi vazirligi mas'ulligida Yoshlar ittifoqi bilan hamkorlikda an'anaviy tarzda bir yilda ikki marotaba, 1-iyun — Xalqaro bolalarni himoya qilish kuni va 2-sentabr — Bilimlar kunida mamlakatimiz bo'yil o'tkaziladigan "Qadrdon maktabimga kitob sovg'a qilaman" shiori ostida aksiya tashkil qilish;

3) Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi mas'ul tashkilot sifatida O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi, O'zbekiston Yoshlar ittifoqi, O'zbekiston milliy teleradiokompaniyasi, Elektron ommaviy axborot vositalari milliy assotsiatsiyasi, O'zbekiston Milliy axborot agentligi va Jurnalistlar uyushmasi bilan birgalikda, bir yilda bir marta — 9-fevral — buyuk ajdodimiz Alisher Navoiyning tavallud kunida e'lon qilinadigan "Bu yilda o'qilishi zarur bo'lgan 100 ta kitob" ro'yxatini tuzib chiqish, ushbu kitoblarning yil davomida tele va radioefirlarda o'qib borilishi, el tanigan

asl mazmun-mohiyati va yurtimizdan yetishib chiqqan buyuk allomalar haqida hikoya qiluvchi ixchamlashtirilgan matnlarni chop etish va audio-kitoblar tayyorlashni ta'minlash;

5) Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi mas'ul tashkilot sifatida Yoshlar ittifoqi va Madaniyat vazirligi bilan birgalikda yoshlarni ma'naviy barkamol etib tarbiyalash, ularni yot g'oyalari ta'siridan himoya qilish hamda kitobxonlikka keng jalb etishga qaratilgan ta'sirchan, tizimli, maqsadli va manzilli chora-tadbirlarni amalga oshirish.

Bugungi kunda mazkur vazifalar ijrosi yuzasidan tegishli tashkilotlar bilan hamkorlik yo'lga qo'yilib, zarur chora-tadbirlar belgilanib, taklif va tavsiyalar ishlab chiqilmoqda.

Davlatimiz rahbari tomonidan yosh avlodni tarbiyalash ishlariga bunday aniq va maqsadli yondashuv, tizimli va tartibli qat'iy munosabat barcha soha vakillarini, shuningdek, keng aholi qatlami, ayniqsa, yoshlarni yanada sergaklantirib, daxldorlik hissi va mas'ulligini oshirmoqda. Oliy hamda ezgu maqsadlar sari bir yoqadan bosh chiqarib, birgalikda harakat qilish, o'zaro qo'llab-quvvatlash orqali yuqori natijalarga erishish, yurt taraqqiyotiga munosib hissa qo'shishga undamoqda.

Feruza AZIMOVA,
Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi bosh mutaxassisi

Kitob — eng yaxshi sovg'a

A'lochilarga akademiklar sovg'asi

Toshkent pediatriya tibbiyot instituti akademik litseyida yurtimizdagi tanilgan ilm-fan namoyandalari va o'quvchilarning uchrashuvi bo'lib o'tdi. Tadbirida O'z FA akademiklari — Baxtiyor Ibrohimov, Abdulahad Jalilov, Mirziyod Mirsaidov, Hojimuhammad Kimsanboyev, Bakir Zaripov, litsey sobiq o'quvchilari — kimyo fanidan xalqaro olimpiada va musobaqalar g'oliblari qatnashdi.

Yoshlar bilan o'tgan qizg'in suhbatda ilm-fan darg'alari o'z hayotiy tajribalari, ilmiy izlanish va tadqiqotlari mohiyati haqida so'zlab, o'quvchilarning ko'plab savollariga javob berdilar.

O'qish davomida yuqori natijalarga erishganlarga akademiklarning kitoblari tortiq qilindi.

— Akademiklar bilan uchrashuv o'quvchilarning

uchun nihoyatda zarur va foydali, — deydi litsey direktori, professor Ortiqboy Eshonqulov. — Sababi, olimlar bilan muloqot jaryonida yoshlarning ilm-fanga, tadqiqotchilik faoliyatiga qiziqishi ortadi. Ilmning hayotiy ahamiyati, olingan jamiyatdagi mavqeyi nechog'lik yuqori ekaniga guvoh bo'ladi. Shu bois ta'lim muassasamizda bunday ilmiy-ma'rifiy uchrashuvlarni

tez-tez o'tkazib turamiz. Bugungi uchrashuv natijasi o'laroq, o'quvchilarning laboratoriya mashg'ulotlarini olib borishi uchun O'z FAga qarashli ilmiy-tadqiqot institutlari laboratoriyasiga yo'llanma berildi. Bu yoshlar uchun nihoyatda katta imkoniyat.

Rahimboy JUMANIYOZOV,
Toshkent pediatriya tibbiyot instituti matbuot kotibi

Kichik tuhfa — katta foyda

Uchko'prik tumanidagi 28-maktab tumanda ta'lim rus tilida olib boriladigan yagona ta'lim muassasasi hisoblanadi. Unga ilk poydevor qo'yilgan 1970-yildan beri bu dargohni bitirganlarning ko'pi elga tanilgan insonlar bo'lib yetishdi.

Yaqinda o'quv maskanimizda "Maktabimga kitob hadya qilaman!" shiori ostida tashkil etilgan tadbirida ota-onalar, o'qituvchilar va o'quvchilar ilmiy-ommabop, badiiy kitoblarni sovg'a qildi. Quvonarlisi, shu kuni maktabga sobiq bitiruvchilar ham kelib, o'zlarining sevimli kitoblari o'quvchilarga tuhfa etdi. Qo'qon shahar MIB boshlig'i, maktabning sobiq bitiruvchisi Jasurbek Yo'ldoshev kutubxonaga rus tilidagi 30 ta kitob berdi.

La'lixon SIDDIQOVA,
shu maktab direktorining o'rinbosari

Kattaqo'rg'on tumanidagi 28-maktab o'quvchilari erta tongdan ular bilan suhbatlashib, bolalik xotiralari bilan o'rtog'lashgani kelgan maktabning sobiq o'quvchisi, tuman XTB ma'naviy-axloqiy tarbiya sho'basini rahbari Toshmamat Otamurodovning tashrifidan xursand bo'ldi.

— Badiiy kitoblar o'quvchining fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, dunyoqarashini o'stirishda muhim o'rinni egallaydi, — deydi T.Otamurodov. — Hayotim davomida ustozlarim o'g'iti, maslahatlariga amal qilib, kitobga do'st bo'lib kam bo'lmadim. Sizga o'zim yaxshi ko'rib qayta-qayta o'qigan "Temur tuzuklari", Tohir Malikning "Somon yo'li elchilari", O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi", ardoqli shoirimiz Muhammad Yusufning "Elimda alyorim qolur", "Biz baxtli bo'lamiz", "Quyoshga qarab oqqan suv", atoqli shoira Zulfiyaning "Yana bahor keldi, Sizni so'roqlab...", jahon adabiyotining

durdona asarlaridan Lev Tolstoyning "Avliyo Sergey" kitobini sovg'a qilaman. Ishonamanki, mutolaaga oshno bo'lib, yurt ravnaqiga munosib hissa qo'shasiz.

Aziza BOYMURODOVA,
Kattaqo'rg'on tumanidagi 28-maktab direktori

Yashnobod tumanidagi 30-maktabda "Bir farzandga uch kitob" shiori ostida noshirlik mahsulotlari, rang-barang kitoblar savdo-ko'rgazmasi tashkil etildi.

O'quvchilarda kitob mutolaasiga ishtiyok uyg'otish maqsadida o'tkazilgan tadbirida ota-onalar bolalari yoshiga mos kitoblar xarid qildi. Qolaversa, maktab pedagogik jamoasi kutubxonaga bir donadan badiiy asar sovg'a qildi.

Maktabning sobiq o'quvchilari Oliy Majlis huzuridagi jamoat fondi direktori Otabek Husanov, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi xodimi Abdulmalik Yoqubov 60 ga yaqin kitob tuhfa qildi.

Qirmiz HOTAMOVA,
shu maktab direktori

Yakkasaroy tumanidagi 91-IDUMdagi kitoblar yarmarkasida ota-onalar farzandiga kitob tuhfa etdi.

— Farzandining kelajagi haqida qayg'urgan ota-ona borki, jigarbandining

qo'liga avvalo kitob tutqazadi, — deydi 91-IDUM direktori Aziza Temirova. — Ushbu tadbir doirasida mutolaa kunlarini tashkil etib, o'qituvchilar boshchiligidagi bolalar yozuvchilarining o'quvchilar yoshi va qiziqishiga mos asarlarini birgalikda mutolaa qildik. Quvonarlisi, kutubxonamizda yuzlab nomdagi adabiyotlar jamg'arilib, ushbu xayriy tashabbusga maktabimizning xorijdagi sobiq o'quvchilari ham hissa qo'shdi.

Shuningdek, Chilonzor tumanidagi 90-maktabda "Farzandimga kitob sovg'a qilaman!" aksiyasi doirasida ta'lim muassasasining kutubxonasiga 30 nomdagi badiiy adabiyot sovg'a qilindi. Maktab direktori Marhamat Ahmedova o'quv dargohining sobiq o'quvchilariga ziyo maskaniga beminnat tuhfa uchun minnatdorlik bildirdi.

Javodxon BURHONOV,
jurnalist

Harbiylar maktabda

O'z yurtiga sadoqat — vatanparvarlik nishonasidir. Jaholat g'afolatga, loqaydlikka, beparvoilikka yo'l ochadi. Natijada Vatan qismatiga daxldorlik tuyg'usi so'na boshlaydi. Har xil tahdidlarga beparvo bo'lmaslik, ularga qarshi ma'rifat va bilim bilan javob bera olish chinakam jasoratdir.

Olmazor tumanidagi 326-maktab o'quvchilari uchun "Jaholatga qarshi

ma'rifat" mavzusida tashkil etilgan ma'naviy-ma'rifiy tadbirida O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi qo'mondonligi, el ardog'idagi san'atkorlar, O'zbek Milliy akademik drama teatri aktyorlari qatnashdi.

Tadbirida mavzuga oid videolavha, o'quvchilar tomonidan tayyorlangan sahna ko'rinishi, Milliy gvardiya harbiy xizmatchilarining ko'rgazmali chiqishlari namoyish etildi.

Tadbirida odam savdosi — hudud, chegara va millat tanlamaydigan mudhish, og'ir jinoyat ekanligi, ko'plab salbiy oqibatlarga olib kelayotgani, terrorizm, g'iyohvandlik, qurol-yarog', odam savdosi, missionerlik kabi illatlar bugungi kunda ko'plab davlatlar va xalqlarni jiddiy xavotirga solayotgani ta'kidlab o'tildi.

MUXBIRIMIZ

✓ O'qituvchilar, ota-onalar loqal bir oyda bir marta o'quvchilarini kitob do'koni, kutubxonaga va teatrlarga olib borishi lozim. Dunyoning go'zalligini his qilish teran tafakkurga bog'liq. Yaxshi fikrlash uchun yagona muolaja kitobdir.

Mansur YUNUS

✓ O'quvchilaringizni maqtab turibsizmi?! Buni odatga aylantiring. Faqat rag'bat o'quvchining tirishqoqligi, mehnatkashligiga qaratilgan bo'lishi kerak. Uning shaxsini emas, xatti-harakatini, bajargan ishini maqtang. Boshqalar orasida maqtovg'ning sababini aniq ifodalang. Faqat "sevimli" o'quvchilaringizni maqtamang! Maqtovg' va rag'batlantirish bolani to'g'ri tarbiyalashdagi nozik, ta'sirchan va muhim vositadir.

Shahnoza AKRAMOVA

✓ Sinfda 35 o'quvchi bo'lsa, ularning har biri bilan ishlashga 1 daqiqadan vaqt ketsa, 35 daqiqa tugadi deyavering. Aslini olganda, o'tilgan mavzuni so'zlashga 7 daqiqa, yangi mavzu bayoniga 10, mustahkamlashga yana 10 daqiqa ajratilishi kerak.

Mehriniso BOBOMURODOVA

✓ 40-45 daqiqalik majlisga chaqirsangiz, hayot tashvishlarini ro'kach qilib, turli bahonalar topadigan onalar, ishidan ortmaydigan otalarni har doimgidek ko'rmasiz. O'tgan o'quv yili oxirida navbatdagi ota-onalar majlisini o'tkazdim. Yig'ilganlar 60 foizni tashkil etdi, xolos. Kelganlar ham majburlikdan, zo'rg'a qatnashayotgandek tuyuldi.

Farida AXBORALIYEVA

✓ Boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun shanba "O'zini o'zi rivojlantirish kuni" bo'lgani yaxshi bo'ldi. Endi o'qituvchilar o'z ustida mustaqil ishlaydi. Tadbir va davra suhbatlari, uchrashuvlarda faol qatnashadi, sayohatga chiqadi, kutubxonaga boradi, xullas, ma'naviy olamini boyitadi.

Dilnoza BOQIYEVA

✓ Oliy ta'limda talabalarning nima kiyishi, sochini qanday turmaklashi, qayerda kim bilan yashashi nazorat qilinishiga o'rganib qolgan edik (garchi bu normal holat bo'lmasa-da). Endi talabalarning fikrlashi nazorat qilinishiga nima deysiz? Talabalarning ijtimoiy tarmoqlarda ta'limga, ilmga oid bahslarda ishtirok etgani, fikr bildirgani, «layk» bosgani uchun ayrim OTMLar rahbariyati tomonidan siqovga olinishi, o'qishdan chetlashtirish bilan tahdid qilinishiga nima deysiz? Bu kelajakdagi ilm-fan rivojiga bolta urish emasmi? Axir, ilmida yangilik fikr erkin bo'lsagina yaratilishi mumkin.

FAYLASUF

Baxshili el botirdir

O'zbekistondagina emas, balki Tojikiston, Turkmanistondan ham nom qozongan Esan baxshi, Nazar baxshi, Mardonqul baxshi, Boymurod baxshilarning duosini olgan va o'zi ham Surxondaryo baxshilarining tanikli ustoz Chorsha baxshi Rahmatullayev (1932—2002)dir. Chorsha baxshining baxshilar ta'rifida kuylangan "Baxshining" termasi ham jo'shqin aytilganligi, mazmuni, g'oyaviy-badiiy jihatdan mukammalligi bilan e'tiborni jalb etadi.

Termada dastlab baxshili elning botirligi ta'kidlanadi. Unda, bola boshdan deganidek, baxshi ham tabiiy iste'dodga ega, yoshligidan tarbiya topgan bo'lishi kerak, degan qarash ilgari suriladi. Yaxshi baxshi o'zini o'n yoshidayoq ko'rsata oladi. Shuning uchun ham yaxshi tarbiya ko'rgan baxshilar oqar daryoga o'xshaydi, uni el olqishlab, yonidan ajralmaydigan bo'ladi, o'zi ham kuylaganda tolmaz bo'ladi.

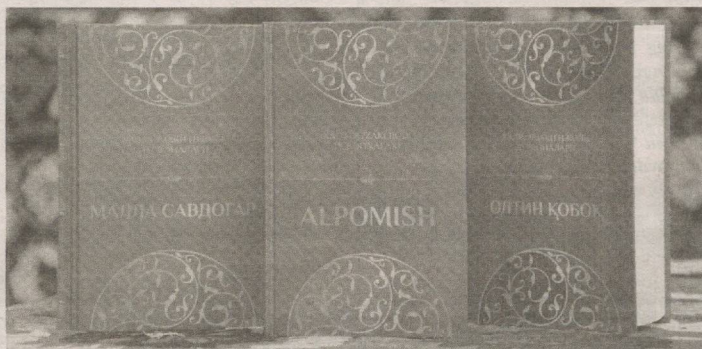
Shoirning fikricha, bunday baxshining so'z oqimi oshib boradi, sira uzilmaydi, u kuylaganda tinglovchilar o'z g'am-tashvishlarini unutadi, to tongacha kuylasa ham kuyllovchilar davrasi buzilmaydi.

Baxshi termasida baxshining bulbuligoyolik mahoratiga to'xtaladi. Uning xonishi toshlarni eritishga qodir, so'zlari selday mavj uradi, u kuylaganda, tumonat odam jam bo'ladi. Shoir shu munosabat bilan bir qator okkazonal so'zlar qo'llaydi. Bular qofiyada kelgan "suyillab", "jiyilib", "iyilib", "quyilib" kabi so'zlardir:

*Xonishidan tosh eriydi suyillab,
Tumonat el qo'shiq tinglar jiyilib.
Doston tinglab, ko'zin yoshlar iyilib,
Mavjlanadi so'zi selday quyilib,
Bulbuli go'yodir tili baxshining.*

Termada baxshining o'z xizmati bilan el dardiga darmon bo'lishi, do'stni shod, dushmani noshod etishi, to'g'ri so'zli ekanligi kabi fazilatlar ham alohida qayd etib o'tiladi. Shuning uchun ham u el shoiri, eliga mehr qo'ygan baxshidir:

*Shod aylaydi el-u ulus, do'stni,
Nokaslardan so'z bilan olar qasdini.
To'g'ri so'z bilan shilar uning
po'stni,*

*Hazari yo'q, aytar gapning rostini,
Xalqiga mehrlil dila baxshining.*

Termada ta'rif etilishicha, baxshili elda xavf-xatar bo'lmaydi. Baxshi yoshlar ongini uyg'otadi. Yaxshi baxshilar har qadamda terma, doston yaratib, chechanlikdan elni og'ziga qaratadi. Uning chechanligi savr jalasiga o'xshaydi. Eng muhimi, u yolg'onni aytmaydi, to'g'ri so'zidan qaytmaydi:

*Baxshilarning oti, taxallusi ko'p,
G'animglarga har bir so'zi otgan to'p.
Savr jalasiday hamisha sergap,
Ikki kunda bir dostoni bo'lmas sop.
Ma'qul so'zlab, hech aytmaydi
yolg'on gap,
Qo'shiq bilan sog'lom tani
baxshining.*

Baxshilarning el-yurtida nomi har xil ataladi. Hofiz, baxshi, shoir, tong qushi, sozanda, juyriq, yuzboshi va boshqalar shular jumlasidandir. Bunday nomlarni eshitib, baxshining o'zi ham faxrlanadi, ko'ngli "chechak ochib" yashnaydi. Baxshining qaynab-toshishi "bahor kelib, qir-adirni yashnatgan"ga o'xshaydi. So'z boyligi behisob, "har sapsardan qaytganda" bir doston tayyor. U so'zga muhtoj emas, birovnig bisotidan izlamaydi. Mardligi bor, davoligi bor:

*Muhtoj bo'lib so'z izlamas birovdan,
Mardona, qo'rqmaydi toshqindan,
suvdan.
Yuz o'g'irmas qor-u yomg'ir,
qirovdan,*

*Dono so'zlab, g'olib sinov, qarovdan,
Tog'day bardoshli beli baxshining.*

Termada baxshining mehnatkashligi, halol mehnat bilan yashab, eliga naf keltirishi ham uning shaxsiy insoniy fazilatlaridan biri sifatida ko'rsatilgan. Uni "xalq ishidan ayamay bor kuchini, "tekin emas achchi bilan chuchchini", deb maqtaydi. Shuningdek, baxshi molga, davlatga ham hirs qo'ygan kishilardan emas. U kuylarkan, xalqdan madad oladi. Uning bor bisoti, "boylik, moli" qo'shig'i, xolos. Uning "ezgu kuylari ona allasi"dek xushyoqim, "jonga oziq har so'zining ma'nosi". Shuning uchun "tilida bor asal-boli baxshining", deb hurmat qiladi, so'zidan xastalar shifo topadi:

*Eli-yurtin xush, choq qilish tilagi,
Ustozlar so'ziga soqchi qulog'i.
Loladay qizarib ikki yonog'i,
Terma, dostonining yo'qdir sanog'i.
Poyonsizdir, tugamaydi adog'i,
Charchab tolmas, duldul yili
baxshining.*

Baxshiga mavzu ko'p: tog'da pistalar, yog'ochsoz, do'mbira yasagan ustalar va boshqalar. U xalqiga doimo "yangi guldastalar" tutadi. Bu qo'shiqlariga o'zi kuy bastalaydi. Demak, u doimo izlanish, intilishda. Shoir shu o'rinda ustoz baxshilardan o'rnak olishga alohida da'vat etadi:

*Ustoz oqinlardi qo'rsaganda dil,
Yetti iqlim kezib sayragay bulbul,
Ko'z o'ngimda bo'zlaydi Mardonqul,*

*Sozni ushlab, kuylab o'tdi elma-el.
Yurt-elatlar mehmon qilib
qo'lma-qo'l,
Ona sutday yegan noni baxshining.*

Shoir ana shu baxshilarning aytgani elga munosib, "loyiq" bo'lganligini, har so'zidan xaloyiq ziyo olganini ta'kidlaydi, ana shu ustozlarga munosib bo'lish, ular merosini elga yoyish dardi bilan yonadi va boshqalarni ham shunga da'vat etadi. So'ngra shoir baxshilarning ham turi ko'pligi, haqiqiy baxshi chin so'zlashini qayd etadi. Baxshining shaxsiy sifatleri ham uning ko'rkidir:

*Baxshilar pok, kamtarin,
sira ig'vogar bo'lmas,
Ko'ngli qora, makkor,
ichi tor bo'lmas.
Faqir, rostgo'y, ko'ngli toza,
kir bo'lmas,
Ig'vo, yolg'onning ipi chirik,
uzilsa, ulanmas,
Vaqt kelib, ahvoli voy ul kishining.*

Termining oxirida shoir yosh baxshilarga nasihat qilib, ustozlardan o'rnak olishga da'vat etadi:

*O'tgan bobo ustozlarday balqib qol,
Zo'r dostonchi baxshi bo'lib
dovruq sol.
Ustozingga dog' tekkizma, olqish ol,
O'rgan, izlan, davralarda bo'lma lol.
Yosh baxshilar, omad sizga,
omon bo'l,
Anglab, bilib, baxt berar
eli baxshining.*

Shoir baxshilarning shaxsiy sifatleri elga namunali bo'lishini yoshlarga yana bir bor eslatadi:

*O'zingni maqtama,
mag'rur bo'p ketma,
Seni el maqtab, ta'rif qilsin,
shuni unutma.
Hurmat-obro'yingni bir pulga sotma,
Bir ketgan qaytmaydi, izini kutma.
Chorsha baxshi, haqiqat
yo'lidan qaytma,
Parvoyi charxi falaklarga bu
so'zni aytma,
Yashnab turar ko'ngil
guli baxshining.*

Chorsha baxshining ushbu termasi baxshilar hayoti, faoliyati, quvvayi hofizasi, turmushi, shaxsiy sifatleri yuzasidan keng tasvirlarga boydir.

**Ro'ziqul MUSTAFOQULOV,
TerDu dotsenti,
filologiya fanlari nomzodi**

Osiyo va Yevropani bog'ladi

Amir Temur qudratli davlatning hukmdori sifatida G'arbda juda yuksak obro'ga ega bo'lgan. Yevropa qirollari uni chuqur ehtirom bilan «eng shavkatli va eng g'olib podshoh Temurbek», deganlar.

Kichik Osiyoda bo'lgan vaqtda Sohibqiron Fransiya qiroli Shari VI va ingliz qiroli Genrix IV bilan olib borgan diplomatik yozishmalarida G'arb mamlakatlari bilan muntazam savdo aloqalari o'rnatish istagini bildirgan. Ularni savdo erkinligi bilan ta'minlash ikki tomondan qo'yilgan muhim shartlardan biri edi.

Amir Temur Kastiliya va Fransiya bilan elchilar orqali munosabat o'rnatgan, Karl VI bilan yozishmalar olib borgan.

Sultoniya shahri ruhoniylari boshlig'i arxiyepiskop Janning Parijda bo'lishi, shuningdek, Rui Gonsales de Klavixoning sayohati davlatlararo munosabatlarda yangi bosqich bo'ldi va undan arxiyepiskop Janning «Esdaliklar»i hamda Klavixoning yo'l xotiralari singari ko'plab yozma yodgorliklar qoldi.

Amir Temur saltanati tarixi G'arbning qator davlatlari — AQSH, Germaniya, Fransiya, Buyuk Britaniya, Italiya va boshqa davlatlarda yaxshi

o'rganilgan, ko'plab kitoblar nashr etilgan. «Temur tuzuklari» Angliya, Daniya, Fransiya, Germaniya kabi davlatlar kutubxonalarida mavjud. G'arb tillariga tarjimalar qilingan.

Amir Temur haqidagi o'rta asrlarga oid ko'plab yozma manbalar Yevropa tillarida bosilib chiqqan. Yetakchi mualliflar orasida Sharafuddin Ali Yazdiy, Nizomiddin Shomiy, Ibn Arabshoh, Hofizi Abro', Abdurazzoq Samarqandiy, Ahmad Fasihiy va boshqalarning asarlari bor.

G'arbiy Yevropada, birinchi navbatda, fransuz tadqiqotchilari tomondan Amir Temur va temuriylar to'g'risida ko'plab monografiya va

maqolalar yozilib, nashr etilgan. Ularda Amir Temurning davlat ijtimoiy-siyosiy qurilishi, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlari, ma'muriy tizim, harbiy yurishlar, diplomatiya, din, fan, madaniyat, san'at sohasidagi ko'p qirrali faoliyati yoritilgan. Shuni ishonch bilan aytish mumkin, jahon sharqshunosligida mustaqil ilmiy yo'nalish — «Temurshunoslik» shakllandi.

Temuriylar tarixi davlat muzeyida Fransiyadagi Temuriylar tarixi va san'atini o'rganish Assotsiatsiyasi tashkil topganining 30 yilligiga bag'ishlangan xalqaro tadbirlarga tayyorgarlik ko'rilmogda. Fransuz olimlarining tadqiqotlari fanda katta va muhim

o'rin tutadi. Assotsiatsiya 30 yildan buyon temuriylar merosini tadqiq etish ishlarini olib boradi va sulola tarixini keng targ'ib etib kelmoqda. Assotsiatsiya faoliyati tufayli Parijda dunyoda yagona «Temuriylar» jurnali nashr etilmogda.

Amir Temurning tarixiy xizmatlari tufayli Osiyo va Yevropa davlatlari tarixda birinchi marta yagona geosiyosiy makonda ekanliklarini his etdi. Bu savdogarlar, xalqlar hech qanday to's-qinliksiz harakat qiladigan yangi yo'llarning ochilishida ham namoyon bo'ldi.

**Mavluda XOLBO'TAYEVA,
O'zR FA Temuriylar tarixi davlat muzeyi ekskursovodi,
katta ilmiy xodim,
Abdulhamid MUTALLIYEV,
muzey bosh lektori**

Sohibqiron o'gitlari alifboda

9-aprel — buyuk davlat arbobi, sarkarda Amir Temur tavallud topgan kun munosabati bilan "Temur tuzuklari" kitobining mazmun-mohiyatini o'quvchi-yoshlarga chuqur tushuntirish bo'yicha amaliy-nazariy mashg'ulotlar o'tkaziladi. Tajribamdan kelib chiqib, "Alifbo" ketma-ketligida Amir Temur o'g'ularidan yig'ib chiqdim. Tarix darolarida, tarbiyaviy soatlarda, sinfdan tashqari ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarda undan foydalanish mumkin. (1992-yili "Navro'z" nashriyoti tomonidan chop etilgan "Amir Temur o'g'itlari" kitobidan foydalanildi.)

Azm-u jazm bilan ish tutdim. Biron ishni qilishga qasd qilgan bo'lsam, butun zehnim, vujudim bilan bog'lanib, bitirmaganimcha undan qo'limni tortmadim.

Boshga qilich kelsa-da, rost so'zla. Davlat ishlarining to'qqiz ulushini kengash, tadbir va mashvarat, qolgan bir ulushi esa qilich bilan bajo keltirilur. Eng baland minora ham yerdan ko'tarilgay.

Filning dumi bo'lguncha, chumolining boshi bo'l.

Garchi yaxshi so'zni hammadan eshitish zarur bo'lsa ham, lekin boshqalar so'zda, saltanat ishlarida podshohga sherik, yoxud undan ustun bo'lmasliklari shart.

Har mamlakat va diyoy sayohatchilari-yu musofirlarining boshini siladimki, turli mamlakatlardan menga xabar keltirib turdilar. Har bir mamlakat-u diyoyga savdogarlar va karvonboshilar tayinladimki, ular o'shal mamlakatlarda yashovchi kishilarning hol-ahvoli, turish-turmushlari haqida menga xabar olib kelsinlar. Har bir mamlakat hukmdorining o'z raiyatiga qanday muomala-yu munosabatda ekanligini aniqlasinlar.

Ishbilarmon, mardlik va shijoat sohibi, azmi qat'iy, tadbirkor va hushyor bir kishi ming-minglab tadbirsiz, loqayd kishilardan yaxshidir.

Jahonni idora etguvchi qudratli nabiralaringma ma'lum bo'lsinkim, Tangri taolo dargohidan umidim shulki, ko'plab farzandlarim, avlodim saltanat taxtiga o'tirib, mamlakatlarni idora etgay.

Kurashib erishilmagan g'alaba g'alaba emas.

Lochinning ucharg'a madori kelmasa, chumchuqqa masxara.

Menda biron kimsaning haqi bo'lsa, haqini hech vaqt unutmadim. Biron kimsa bilan tanishgan bo'lsam, uni hech vaqt nazarimdan qoldirmadim.

Nomussiz hayotdan nomusli o'lim yaxshi.

Ochiq yuzlilik, rahm-shafqat bilan xalqni o'zimga rom qildim. Adolat bilan ish yuritib, jabr-zulmdan uzoqroqda bo'lishga intildim.

Podshoh har ishda o'zi hukm chiqarsin, toki hech kim uning hukmiga aralashib, o'zgartira olmasin.

Qudratimizga shak-shubhangiz bo'lsa, biz qurdirgan binolarga boqing.

Raiyat ahvolidan ogoh bo'ldim, ulug'larini og'a qatorida, kichiklarini farzand o'rnida ko'rdim.

So'zlaguvchi gar nodon erur, tinglaguvchi dono o'lsun.

To'qayga o't tushsa, ho'l-u quruqqa qaramay borhasin kuydiradi.

Uzoq-yaqindan biron kishi kelib, mening majlisimga kirar ekan, qaysi toifadan bo'lsa ham, davlatim dasturxonini ne'matidan uni quruq qaytar-masinlar.

Vazirlar ushbu to'rt sifatga ega bo'lgan kishilardan bo'lishlari lozim: birinchisi — asllik, toza nasllik; ikkinchisi — aql-farosatlilik, uchinchisi — sipoh-u raiyat ahvolidan xabardorlik, ularga nisbatan xushmuomalada bo'lish; to'rtinchisi — sabr-chidamlilik va tinchliksevarlik.

Xarob bo'lib yotgan yerlar egasiz bo'lsa, xolisa tarafdin obod qilinsin. Agar egasi bo'lsa-yu, lekin obod qilishga qurbi yetmasa, unga turli asboblar va kerakli narsalar bersinlar, toki o'z yerini obod qilib olsin.

Yemsi ot dovon osholmaydi.

Zinodan tug'ilgan kishi o'ziga yaxshilik qilgan odamga yomonlik qilmaguncha dunyodan ketmaydi.

O'g'illarim, nabiralaring va yaqinlarimni uylantirmoq tashvishida kelin izlamoqqa e'tibor berdim. Bu ishni davlat yumishlari bilan teng ko'rdim. Balki g'olib bo'lmoqlik Tangrining madadi va bandasining tadbiri bilandir.

Shijoatli kishilarni do'st tut, chunki Tangri taolo jasur kishilarni ardoqlaydi.

Sher yigitni nomus o'ldirar.

Chin do'st udirki, do'stidan hech qachon ranjmaydi, agar ranjisa ham, uzrini qabul qiladi.

Dilshod SHOQULOV,
Kogon tumanidagi
8-maktab direktorining
ma'naviy-ma'rifiy ishlar
bo'yicha o'rinbosari

Sinab ko'ring

4-5-sinf "Ona tili" hamda 5-sinf "O'zbek tili" (ta'lim rus tilida olib boriladigan maktablar uchun) darsliklarida kelishiklar mavzusi berilgan. Men kelishiklar va ularning qo'shimchalarini o'quvchilarga oson tushuntirish metodini tavsiya qilmoqchiman.

"Quvnoq gimnastika" deb nomlangan bu metodni qo'llashdan asosiy maqsad — harakatlari o'yinlar orqali o'quvchilarga yangi bilim berish, fikrlash qobiliyatini o'stirish, darsga nisbatan motivatsiya uyg'otish, mavzuni oson tushuntirishdan iborat. "Quvnoq gimnastika" o'yinini o'tkazish uchun o'quvchilar o'rnidan turadi.

1. Bosh kelishik — o'quvchilar ikki qo'llarini birlashtirib, boshlarining orqa tomoniga qo'yadilar.

tiruvchi o'quvchiga ham gimnastikamiz juda yoqadi va ikki-uch takrorlashdayoq kelishiklarni yodlab oladi.

Kelishik qo'shimchalarini ham shu tarzda o'rganamiz:

1. yo'q.
2. -ning.
3. -ni.
4. -ga (-ka, -qa).
5. -da.
6. -dan.

Qo'shimchalarni aytishda ham

"Quvnoq gimnastika"

2. Qaratqich kelishigi — o'quvchilar o'ng va chap tomonga burilib qaraydilar.

3. Tushum kelishigi — o'quvchilar "tushadilar", ya'ni o'tiradilar.

4. Jo'nalish kelishigi — qo'llarini oldinga yo'naltiradilar.

5. O'rin-payt kelishigi — ikkala qo'llarining ko'rsatkich barmog'i bilan o'tirgan o'rinlarini ko'rsatadilar.

6. Chiqish kelishigi — o'quvchilar "chiqadilar", ya'ni o'rinlaridan turadilar.

Bu usul qo'llanganda o'quvchilar quvnoqlik bilan mavzuni oson o'zlashtiradilar. Hatto bo'sh o'zlash-

yuqoridagi harakatlarni takrorlaymiz. Birinchi amalni bajarganimizda aynan "yo'q" so'zini aytamiz. Ma'lumki, bosh kelishikda qo'shimcha bo'lmaydi.

Men bu amaliyotdan o'z darsimda foydalanaman va barcha ona tili o'qituvchilari va ota-onalarga ham tavsiya qilaman. Chunki o'quvchilarimizning bilimli va sog'lom bo'lishlari barchamizning oliy maqsadimizdir.

Minuraxon TOIROVA,
Qo'rg'ontepa tumanidagi
30-IDUMning o'zbek tili
o'qituvchisi

O'quvchining maktabga moslashishi

o'qituvchi va ota-ona o'rtasidagi hamkorlikka bog'liq

Bilimlar maskaniga ilk bor qadam qo'ygan bolaning maktabga moslashishi, darslarni yaxshi o'zlashtirishi uchun o'qituvchi va ota-ona qanday yo'l tutishi kerak? Bolaning maktab haqidagi tasavvurlarini boyitib borish uchun nima qilish kerak?

Bu savollarga ota-ona va o'qituvchining o'zaro ijodiy hamkorligi asosida ijobiy natijaga erishiladi, deb javob berish mumkin.

Xo'sh, o'zaro hamkorlik qanday yo'lga qo'yiladi? Bola maktabga borishga juda qiziqadi. Bu uning o'zini tutishidan, harakat va gap-so'zlaridan bilinadi. O'zicha biror buyumni papka qilib, ichiga kitob-dafdar, ruchka-qalam soladi, o'quv qurollarini nihoyatda ehtiyotlab, maktabga borishga oshiqadi. Bu jarayonda bola o'yin faoliyati orqali bilim olishga tayyorgarlik ko'radi. Buni ota-ona fahmlab, uning qiziqishini rivojlantirib borishi zarur.

Maktab davri boshlanishi bilan o'qish va darslarda boladan intizomlilik, vazifalarni vaqtida bajarish, iroda talab etiladi. Bunda kichik maktab yoshidagi o'quvchining rivojlanishini harakatga keltiruvchi kuch hisoblangan qarama-qarshilik yuzaga keladi. Bu o'quvchi shaxsiga, uning diqqat-e'tiboriga, xotirasi, tafakkuriga o'quv jarayonida o'qituvchi tomonidan qo'yilayotgan talablar bilan bolaning psixik rivojlanishi darajasi o'rtasidagi qarama-qarshilikdir.

Ana shu payti o'qituvchi va ota-ona o'rtasidagi hamkorlik muhim hisoblanadi. Hamkorlikning birinchi bosqichi sifatida ota-ona uydagi majburiyatlarini o'qituvchi zimmasiga yuklab qo'yamay, maktabda berilgan vazifalarni takrorlab mustahkamlashi, o'zlashtirib borishi uchun bolaga amaliy yordam berishini keltirish mumkin.

Bolaning uydagi dars tayyorlashi uchun sharoit yaratilgani bilan o'qituvchi tanishib borsa, maktabda o'qib-o'rganishini ota-ona kuzatib borishiga imkon berilsa, undagi har bir o'zgarish, u o'qishida bo'ladimi yoki xulq-u odobida bo'ladimi, bamaslahat nazorat qilib borilsa, bu hamkorlik o'zaro ishonchga asoslangan va bardavom bo'ladi.

O'limaxon KASHKINBAYEVA,
Sergeli tumanidagi
7-maktabning boshlang'ich
sinf o'qituvchisi

Inson ruhiyatining me'mori, yosh avlodning ishongan tog'i, suyanchi sanalgan ustoz-murabbiylarga ko'p narsa bog'liqligi hammamizga ayon. "Fikrning quvvati, ziyati muallimning tarbiyasiga bog'liqdir", deb yozadi buyuk ma'rifatparvar adib Abdulla Avloniy. Bugun yurtimizda ta'lim va tarbiyaga ehtiyoj har qachongidan ko'ra ortdi. Siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy sohalarida amalga oshirilayotgan tub islohotlar zamirida kadrlarga, ta'limga e'tibor yotgani hammaga ma'lum. Respublikamizda bu borada olamshumul ishlar amalga oshirilmogda.

Prezidentimizning 2018-yil 5-iyundagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori ta'lim-tarbiya tizimini tubdan isloh etishga yo'naltirilgani bilan ahamiyatlidir. Qarorda ta'lim tizimida uchrayotgan bir qator kamchiliklar qatori OTMlarda korrupsiyaning mavjudligi ham qayd etilgan bo'lib, uni bartaraf etish bo'yicha oliy ta'lim muassasalarida jiddiy ishlar olib borildi. Xususan, Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetida universitet tashkil etilganidan korrupsiyaga qarshi kurash e'lon qilingan. Hozirgi kunda universitet korrupsiyadan xoli muassasaga aylandi (shubha qiladiganlar bo'lsa, universitetga kelib, talabalar bilan suhbatlashib, o'zlari ishonch hosil qilishi mumkin).

"Ma'rifat" gazetasining 2019-yil 13-mart sonida Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetida tashqi o'rindoshlik asosida faoliyat olib boruvchi Komil Jalilovning "OTMlardagi korrupsiyaga sabab nima?" nomli maqolasi e'lon qilindi. Mutaxassisning kuyanchakligi, ayrim OTMlarda

Adolat va xolislik asosiy mezonimiz bo'lsin

K.Jalilov korrupsiyaning bosh sabablaridan biri sifatida sessiyaning tashkil etilishi bilan bog'liq jarayonga e'tiroz bildirgan. "Talaba semestr davomida o'nlab fanlarni o'qiydi. Ularning kamida yarmi bo'lajak kasbiy faoliyatida kerak bo'lmasligini talaba ham o'qituvchi ham yaxshi biladi. Keraklising o'qitilish sifati esa ayrim hollarda hamingadar. Chunki dars o'tadigan o'qituvchi vazirlik belgilagan yuklamani bajarish uchun semestr davomida bir nechta fandan kirishi va har kuni so'raladigan hisobot-u jadvallarni to'ldirishi shart", deb yozadi muallif.

Chamasi, muallif OTMlardagi ta'lim-tarbiya tizimi ularning yo'nalishidan kelib chiqqan holda, DTS, namunaviy o'quv dasturlari, namunaviy ishchi rejalar, fan dasturlari va ishchi dasturlari asosida tashkil etilishidan va har o'quv yili boshida shular asosida taqvim rejalar hamda shaxsiy rejalar bir marotaba

mutaxassislari dars bermoqda. Muallif o'zi faoliyat olib borayotgan kafedradagi holatdan ham yaxshi xabardor emasga o'xshaydi. Uning "O'qituvchining darsga tayyorlanishga vaqti qolishi gumon", "Auditoyaga kirib bir paytlar o'qigan, eshitganlari bilan talabani avrashaqa majbur", "Talabada mustaqil kitob yoki ilmiy adabiyot bitkilashga na vaqt, na hafsala bor" qabilidagi gaplari bir necha yillar ilgari ta'lim-tarbiya

dekanat tomonidan chiqarilgan va o'quv bo'limi tomonidan tasdiqlanadigan oraliq hamda yakuniy nazorat jadvallarini "mensimaydigan" bilimdon ustozning sessiya haqida o'zicha to'n bichishidir. Chunki shaxsan universitet rektorining qat'iy sa'y-harakatlari bilan sessiya paytida uchraydigan salbiy holatlar universitetda umuman uchramaydi. Bu haqda talabalarda tasavvur ham yo'q. "Telegram" kanali orqali talabalarning univer-

Aks sado

tomonidan yakuniy nazoratlarni tekshirish yo'lga qo'yildi. Har bir fan o'qituvchisiga elektron ta'limga qo'yilgan baholarni kiritish uchun maxsus parollar taqdim etilgan. Qo'yilgan bahoni to'g'rilash, o'chirish vakolati hech kimda qoldirilmagan. Bu ham ma'lum ma'noda xolislikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Muallif bu jarayonlardan ham ortda qolganga o'xshaydi.

Umuman olganda, K.Jalilovning maqolasi respublikamiz ta'lim-tarbiya tizimidan yaxshi xabardor bo'lmagan, uning sirtida yurgan xodimning gaplaridir.

Davlatimiz tomonidan yaxshi niyatda ko'plab yoshlar xorijga o'qishga, malaka oshirish va tajriba almashishga yuborilmoqda. Ular qaytib kelganidan keyin chet elda o'rganganlarini ro'kach qilib nolishi, o'zimdan ayb qidirishi kerak emas, balki qizilqir hamkorlarning bilim va tajribalarini chuqur o'rganishi, so'ng ularni mamlakatimizdagi ta'lim tizimiga joriy etishi, faqat aql o'rgatish bilan o'zini namoyish qilishdan voz kechib, aniq takliflarini shaxsiy namuna sifatida amalda ko'rsatishi shart. Bu ularning zimmasidagi eng mas'uliyatli va sharaffi burchdir. Buni unutgan va har narsadan hadiksiraydigan shaxsning ertaga hammadan ajralib, chetga chiqib qolishi tayin.

Sharqning buyuk donishmandlaridan sanalgan Abu Nasr Forobiy o'z davrida: "Olim bo'lishga ahd qilgan odam o'z ilmini kasb qilib olmasligi va uni mol topish vositasiga aylantirmasligi lozim", deb aytgan edi.

Bu gaplar biz — ta'lim tizimi xodimlariga ham to'la tegishlidir. Mamlakatimizda barcha sohada ulkan islohotlar amalga oshirilayotgan, ta'lim-tarbiya tizimi butunlay yangicha o'zanga, taraqqiyot tomon burilayotgan bir paytda, o'zini o'ylagan, shaxsiy manfaatini ustun qo'yadigan xodimlarga oramizda aslo o'rin yo'q.

Biz bolalarimizga yaxshi ta'lim va tarbiya bersak, ularga zamonaviy ilm-fan, texnika sirlarini o'rgatsak, xorijiy tillardan xabardor etsak, xalqimiz tomonidan zimmasizga yuklatilgan sharaffi vazifani to'la ado etgan bo'lamiz. Zero, davlatimiz va xalqimiz bizdan adolatli, halol va pok bo'lishni, o'z kasbimizga nisbatan vijdonan yondashuvni talab qilmoqda. Buni bajarish uchun bizda kuch-quvvat va bilim yetarli.

Abdulah SOBIROV,
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti "Leksikografiya va dialektologiya" kafedrasining mudiri, filologiya fanlari doktori, professor

sitetdagi ta'lim-tarbiya jarayoni xususida rektorga fikr-mulohazalar bildirish amaliyoti yo'lga qo'yilgan. Hech bir talabaniy muammo va taklifi e'tiborsiz qoldirilmaydi va bu shaxsan rahbarning nazoratida.

Muallif O'zbekistondagi ta'lim-tarbiya tizimi haqida o'zi bilgan ma'lumotlarni emas, balki undan-bundan eshitganlarini ro'kach qilib, maqolaning yarmida asl maqsadiga ko'chadi — xorijdagi ta'lim tizimining afzalliklarini uqitiradi. U tavsiya etayotgan "fan bo'yicha semestr davomida o'zlashtirilishi lozim bo'lgan tushunchalar, ko'nikma va malakalar, fan bo'yicha baholashga qo'yiladigan talablar" bizda ham joriy etilgan. Har bir fan o'qituvchisi birinchi darsida o'quv-uslubiy majmuani har bir talabaga yetkazishi shart. Uning mazmuni yuqoridagilarni to'la qamrab oladi. Muallifning buni ham bilmasligi ma'lum bo'ldi.

Muallifning ikkinchi taklifini amalga oshirish uchun respublikamiz OTMlari, xususan, universitetimizda ham asos yaratib bo'lingan. O'quv-tarbiya jarayonining elektron shakli allaqachon yo'lga qo'yilgan. Talabaniy oraliq va yakuniy nazorat ishlari sarvaraq ichiga olinib, shifrlanadi va o'qituvchiga topshiriladi. O'qituvchi kimning ishini tekshirayotgani ma'lum bo'lmaydi. Joriy o'quv yilidan boshlab fanni o'tgan o'qituvchi emas, boshqa pedagog

Joriy o'quv yilidan boshlab fanni o'tgan o'qituvchi emas, boshqa pedagog tomonidan yakuniy nazoratlarni tekshirish yo'lga qo'yildi. Har bir fan o'qituvchisiga elektron ta'limga qo'yilgan baholarni kiritish uchun maxsus parollar taqdim etilgan. Qo'yilgan bahoni to'g'rilash, o'chirish vakolati hech kimda qoldirilmagan. Bu ham ma'lum ma'noda xolislikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Muallif bu jarayonlardan ham ortda qolganga o'xshaydi.

saqlanib kelayotgan korrupsiyaga barham berish uchun o'z fikr-mulohazalarini bayon etgani ma'qul ish. Muallif chet elda tahsil olib kelgan, o'z fikri va dunyoqarashiga ega xodimlardir. Uning bilimini hurmat qilamiz, ammo respublikamizdagi ta'lim-tarbiya tizimining ichiga kirmay turib, xorijda olingan taassurot va xatti-harakatlar asosida O'zbekiston ta'lim tizimiga baho berish biryozlamalikdan boshqa narsa emas.

tuzilishidan mutlaqo bexabar. Hozir namunaviy ishchi rejalar kerakli fanlarni kiritish va ularning o'quv-uslubiy majmualarini tayyorlash OTMlar ixtiyoriga berilgan. Birgina Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti o'quv rejasiga 50 dan ortiq yangi fan kiritildi. Talabalarning qiziqish va takliflaridan kelib chiqqan holda, axborot texnologiyalari bo'yicha qator fanlar qo'shildi. Mazkur fanlardan ayni paytda sohaning yetakchi

Aholini ro'yxatga olish bosqichlarini bilasizmi?

Har qanday muhim ahamiyatga ega ishlar aniq va puxta ishlangan reja asosida amalga oshiriladi. O'zbekistonda 2022-yili o'tkazilishi belgilangan aholini yalpi ro'yxatga olish tadbiri ham alohida tayyorgarlik, bilim va ko'nikma, yetarlicha moddiy-texnik baza hamda inson mehnatini talab etadi. Shundan kelib chiqib, Prezident farmoni bilan "O'zbekiston Respublikasida 2022-yilda aholini ro'yxatga olishni o'tkazish konsepsiyasi" tasdiqlandi. Konsepsiyaga ko'ra, aholini ro'yxatga olishni tashkil etish:

- respublika darajasida;
- Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri darajasida;
- tumanlar va shaharlar darajasida amalga oshiriladi.

Aholini ro'yxatga olish jarayoni xalqaro tavsiyalar va xorijiy mamlakatlar tajribasidan kelib chiqqan holda uch bosqichni o'z ichiga oladi. Bu tayyorgarlik ko'rish, aholini ro'yxatga olish va olingan ma'lumotlarni qayta ishlash bosqichlaridir.

Birinchi bosqich 3 yilga yaqin vaqtni talab qiladi. Mazkur muddat davomida:

- aholini ro'yxatga olishni tashkil etish va o'tkazish tamo-yillari, uslubi asoslari va moliyala-shtirish manbalarini aniqlash masalalarini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar ishlab chiqiladi (hozir respublikamizda "Aholini ro'yxatga olishni o'tkazish to'g'risida"gi qonun loyihasi tayyorlanmoqda);

- aholini ro'yxatga olish dasturi, ro'yxatga olish varaqalari blanklari, ro'yxatga olish tadbirlarining metodologiyasi ishlab chiqiladi;

- sinov asosida aholi ro'yxatga olinadi, uning natijalari tahlili asosida metodologik hujjatlar takomillashtiriladi;

- xaritalash ishlari, aholi punktlaridagi uylarning ro'yxatini tuzish va aholini ro'yxatga olishning tashkiliy rejalarini tuziladi;

- aholini ro'yxatga olish tadbirlarining avtomatlashtirilgan tizimi yaratiladi;

- axborot-tushuntirish ishlari o'tkaziladi;

- moddiy-texnik ta'minot vositalari tayyorlanadi va (yoki) xarid qilinadi, shuningdek, ro'yxatga olish uchastkalariga yetkaziladi;

- ro'yxatga olish uchastkalari bino, transport va aloqa vositalari bilan ta'minlanadi;

- ro'yxatga olish tadbirida ishtirok etuvchi vaqtinchalik xodimlar o'qitiladi va boshqa ishlar amalga oshiriladi.

Ikkinchi bosqich bevosita aholini ro'yxatga olish bosqichi bo'lib, konsepsiyada keltirilib, 10 kundan 60 kungacha bo'lgan davrda amalga oshiriladi. Bunda aholi to'g'risidagi ma'lumotlar yig'iladi, nazorat tekshiruvini o'tkaziladi va aholini ro'yxatga olish materiallari topshiriladi.

Uchinchi bosqichda (2 yildan 3 yilgacha bo'lgan davrda) aholini ro'yxatga olishga doir birlamchi materiallar ma'lumotlarni qayta ishlash bo'yicha ixtisoslashgan tuzilmalar tomonidan avtomatlashtirilgan tizimda qayta ishlash uchun tayyorlanadi, qayta ishlangan ma'lumotlar asosida aholini ro'yxatga olish bo'yicha dastlabki natijalar olinib, ular e'lon qilinadi.

Aholini ro'yxatga olish jarayoni shoshma-shosharlik bilan amalga oshiriladigan tadbir emas. Unga puxta tayyorgarlik ko'rish lozim, sarf-xarajatlarni minimallashtirgan holda mamlakat aholisi borasida maksimal aniq va muhim bo'lgan ma'lumotlarni shakllantirish talab etiladi. Bunga erishishda davlat hamda fuqarolarning aholini ro'yxatga olish tadbiriga mas'uliyat bilan yondashuvi muhim ahamiyatga ega.

Dilnur A'ZAMOV,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ilmiy-tadqiqot markazi kichik ilmiy xodimi

O'zbekiston Respublikasi
Vazirlar Mahkamasi
huzuridagi

Davlat test markazi

quyidagi umumta'lim
fanlari bo'yicha malakali
mutaxassislarni ishga
qabul qilish uchun tanlov
E'LN QILADI

- ingliz tili;
- nemis tili;
- fransuz tili;
- rus tili va adabiyoti;
- tarix (rus);
- matematika;
- biologiya;
- kimyo.

Tanlovda ishtirok etish uchun nomzodlar Davlat test markazi direktori nomiga ariza, o'zlari haqida ma'lumotnoma (obyektivka), xodimlarni hisobga olish bo'yicha shaxsiy varaqa, ma'lumot to'g'risidagi hujjat va pasport nusxalarini topshirishlari lozim.

Arizalar e'lon chop etilgan sanadan boshlab 30 (o'ttiz) kun davomida qabul qilinadi.

**Manzil: Toshkent shahri,
Bog'ishamol ko'chasi, 12-uy.
Murojaat uchun telefon raqami:
(71) 235-61-27; faks: 234-71-84.
Elektron manzil: ok@dtm.uz**

Qalbdagi g'urur va shijoat

Maktabga ilk bor qadam qo'yan, jajji nigohlarida o'qishga ishtiyoq aks etgan bolakayni qo'lidan tutib bilim bergan, uning yorqin kelajagiga umid bog'lagan o'qituvchilik mashaqqati va sharafini 30 yildan buyon his etaman. Qishlog'imizning bilimdon yoshlari bilan faxrlanaman. Boisi, men ham ona tili va adabiyot fanidan o'g'il-qizlarga qalb qo'rim bilan saboq berib kelaman.

Shu yillar davomida pedagoglarga bo'lgan munosabat bilan hozirgi kundagi o'qituvchi maqomini solishtirib ko'rsam... Uch oylab dalada (paxta terimi), bahorda g'o'za parvarishi, aholidan kommunal to'lovlarini undirish uchun uyuma-uy yurish, imtihonlarni kechgacha olish bilan band bo'lib, keyin esa o'tilmagan mavzularni o'zlashtira olmagan o'quvchilar oldida vijdon azobidan qiyналardik. Bugun jamoamizning faqat o'z ishi, mashg'uloti uchun kuch sarflayotgani ziyolarning qadri oshayotganini ko'rsatadi.

Yaqinda o'qituvchi maqomi haqidagi qonun loyihasi muhokama qilindi. Hatto ijtimoiy tarmoqlar orqali barcha xalq ta'limi xodimlari fikr bildirishi va taklif kiritishi uchun imkon yaratildi. Bu o'qituvchi nafaqat tegishli ma'lumotga, kasbiy tayyorgarlik va yuksak axloqiy

fazilatlariga ega shaxs, balki keng jamoatchilik o'rtasida nufuz va mavqega ega bo'lgan e'tiborli ustoz sifatida qadrlanayotganini bildiradi. O'qituvchining o'z pozitsiyasi, yashash sharoiti, maoshi va sog'lig'i inobatga olinayotgani bizga ham ulkan mas'uliyat yuklab, qalbimizda vatanparvarlik tuyg'ularini oshiradi.

Ayni bahor kunlari qalbimiz yashash, yasharish zavqi bilan to'lgan. Ko'zlari yonib turgan o'quvchilarga qarab, ishlab charchamaymiz. Ular yozgan ijodiy ishlarni tekshirib o'tirib, bolalarning naqadar teran fikrlashi, mustaqil o'qishi, til o'rganishi, har bir ishga ijodiy, yangicha yondashishidan ko'nglim to'ladi.

Shirin XOLMETOVA,
Yangibozor tumanidagi
20-maktab o'qituvchisi

**Maktabimizda
matematika
fanidan olgan
bilimlarini
mustahkamlash
maqsadida 6-sinf
o'quvchilari
o'rtasida
"Xorazmiy izdosh-
larimiz" mavzusida
bellashuv
o'tkazildi.**

Xorazmiy izdoshlari

Bellashuv 5 ta shart asosida bo'lib o'tdi: dastlab ishtirokchilar — 6-"A" sinfning "Xorazmiy", 6-"B" sinfning "Beruniy", 6-"D" sinfning "Yosh matematiklar" guruhlari o'zlarini tanishtirdilar.

Savol-javob shartida fanning qadimgi va bugungi rivojlanish bosqichiga oid savollarga javob izlangan bo'lsa, tenglama yechish jarayonida o'quvchilarning mustaqil ishlash qobiliyati sinovdan o'tkazildi. Fanga oid ko'rgazmalar tayyorlash shartida esa hakamlar guruhlarining hamjihatligiga e'tibor qaratildi. "Sardorlar bahsi"da har uchala guruh sardorlarining o'z mustaqil fikri borligi, savollarga tez va aniq javob berishi barchada yaxshi taassurot qoldirdi.

Bellashuvda 3 guruh a'zolari ham faol qatnashdi va yakunda 1-o'rin 6-"B" sinf o'quvchilariga nasib qildi. Shuningdek, bellashuvda faol ishtirok etgan o'quvchilar faxriy yorliq bilan taqdirlandi.

Ozoda BERDIYEVA,
G'ijduvon tumanidagi
19-maktab o'qituvchisi

2019-yil 6-aprel, № 26 (9195)

**Toshkent moliya instituti kafedralari professor-o'qituvchilari tomonidan
2018/2019-o'quv yilining 2-yarim yilligida o'tkaziladigan
OCHIQ DARSLAR RO'YXATI**

№	Professor-o'qituvchi ism-familiyasi, ilmiy unvoni va darajasi	Ochiq dars		Turdosh OTMlardan taklif etiladigan professor-o'qituvchilar ism-familiyasi, ilmiy unvoni va darajasi	Darsda qatnashadigan professor-o'qituvchilar	Qaysi guruh, potok, fakultetda	Ochiq dars o'tkaziladigan sana	Ochiq dars o'tkaziladigan o'quv binosi, auditoriyasi va vaqti
		Fan nomi	Mavzusi					
"Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasida								
1.	I.f.n., dotsent X.S. Asatullaev	Iqtisodiyot nazariyasi	Makroiqtisodiy beqarorlik: inqiroz, ishsizlik va inflyatsiya	I.f.d., professor R.R.Xasanov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasida	S.Abdullayeva, D.Bababekova, N.Xasanxonova, M.Erxonova, K.Egamberdiyev	MM-60, 61 Moliya fakulteti	09.04.2019-y.	"V" bino 103-xona, 2-juftlik
2.	I.f.n., katta o'qituvchi D.N.Xusanov	Ijtimoiy soha iqtisodiyoti	Ta'lim sohasining nazariy asoslari va uning rivojlanishi	I.f.n., dotsent R.Yusupov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasida	Z.Allaberganov, D.Bababekova, M.Erxonova, B.Tursunov, K.Egamberdiyev	I-1 Magistratura bo'limi	16.04.2019-y.	"A" bino 215-xona, 4-juftlik
3.	I.f.n., katta o'qituvchi M.Erxonova	Iqtisodiyot nazariyasi	Milliy iqtisodiyotning muvozanati	I.f.d., professor I.Rafikov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Ilmiy tadqiqotlar markazi rahbari	X.Asatullaev, D.Bababekova, G.Xalikulova, D.Xusanov, R.Kalandarov	MM-60, 61 Moliya fakulteti	02.04.2019-y.	"V" bino 103-xona, 2-juftlik
"Oliy va amaliy matematika" kafedrasida								
4.	F.m.f.n., dotsent Sh.Sh. Babadjanov	Matematika dlya ekonomistov	Raznostniye uravneniya 1-go yaryadka	F.m.f.n., dotsent O'.Qalandarov, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti	A.Xashimov, S.Turdaxunova, M.Rahmonov	XBA-10 Buxgalteriya hisobi va audit	25.03.2019-y.	"J" bino 103-xona, 2-juftlik
5.	F.m.f.n., dotsent, A.R.Xashimov	Iqtisodiy matematika	O'yinlar nazariyasi elementlari. Matritsali o'yin.	F.m.f.n., dotsent B.Xolboyev, Turin poltexnika instituti Toshkent filiali	A.Abdikarimov, S.Maxmasaidova	KBI-70, 71 Bank ishi fakulteti	20.05.2019-y.	"A" bino 213-xona, 3-juftlik
"Biznes va tadbirkorlik" kafedrasida								
6.	F.d.(PhD), katta o'qituvchi R.Mardonova	Makro-ekonomika	Investitsii i yego mesto v ekonomike	I.f.n., dotsent S.Abdurahimova, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	N.Kasimova, G.Nazarova	XBA 20, 24 Buxgalteriya hisobi va audit fakulteti	10.04.2019-y.	"J" bino 107-xona, 2-juftlik
"Moliyaviy menejment" kafedrasida								
7.	I.f.n., katta o'qituvchi D.R. Abduraimova	Korporativ boshqaruv	Aksiyadorlik jamiyatlari faoliyat samaradorligini baholash	I.f.d., professor A.Burxonov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	XM-1 Magistratura bo'limi	26.03.2019-y.	"A" bino 106-xona, soat 15:30
8.	I.f.d., professor B.Toshmuradova	Korporativ soliqlarni rejalashtirish	Soliq yukini hisoblash metodikasi va uni optimallashtirish yo'nalishlari	I.f.d., I.Niyozmetov, Bank-moliya akademiyasi "Soliqlar va soliqqa tortish" kafedrasida mudiri	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	KM-1 Magistratura bo'limi	15.05.2019-y.	"A" bino 109-xona, soat 15:30
9.	I.f.d., dotsent S.Elmirzayev	Korporativ boshqaruv	Aksiyadorlik jamiyatlari tomonidan aksiyalarni va boshqa qimmatli qog'ozlarni joylashtirish hamda olish	I.f.d., professor R.R.Xasanov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	KM-1 Magistratura bo'limi	25.03.2019-y.	"A" bino 109-xona, soat 13:50
10.	I.f.n., dotsent A.Botirov	Moliya bozori	Jahon moliya bozorining zamonaviy tendensiyalari va muammolari	I.f.d., professor S.K.Xudoyqulov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasida mudiri	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	SS-80, 81 Soliqlar va sug'urta fakulteti	8.04.2019-y.	"A" bino 213-xona, soat 09:00
"Bank hisobi va audit" kafedrasida								
11.	Katta o'qituvchi I.A.Murugova	Platyonaya sistema i bankovskaya bezopasnost	Platyonaya sistema, osnovannaya na yedinom korrespondentskom sohete	I.f.n., dotsent X.Rahimova, Bank-moliya akademiyasi, I.f.n., dotsent I.Toymuxammedov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, "Bank ishi" kafedrasida, I.f.n., dotsent S.Arzumanyan, G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universitetining Toshkent filiali	I.f.n., dots. Z.Umarov, I.f.n., U.Ortiqov, prof. T.Karaliyev, I.f.n. I.Sayfidinov, k.o'qt. N.Ernazarov, k.o'qt. G.Babayeva	BI-2 Magistratura bo'limi	27.03.2019-y.	"A" bino 208-xona, 4-juftlik
12.	I.f.n., dotsent U.D.Ortiqov	To'lov tizimi va bank xavfsizligi	Bank sirini himoyalashni tashkil etish	I.f.n., dotsent B.Berdiyev, Bank-moliya akademiyasi. U.Raxmatullayev, "Turonbank" pul muomalasi boshqarmasi boshlig'i. I.f.n., dotsent I.Toymuxammedov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Bank ishi" kafedrasida. Katta o'qituvchi Z.Mamadiyev, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Bank ishi" kafedrasida	I.f.n., dots. Z.Umarov, I.f.n. U.Ortiqov, prof. T.Karaliyev, katta o'qituvchi. N.Ernazarov, k.o'qt. R.Qurbonov, k.o'qt. O.Xudoyorov, k.o'qt. Z.Xudoyberganova	BXA-1 Magistratura bo'limi	09.04.2019-y.	"A" bino 122-xona, 6-juftlik
13.	I.f.n., dotsent I.F.Sayfidinov	Banklarda moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari	Banklarda moddiy va nomoddiy aktivlar va ularning MXXS bo'yicha hisobi	I.f.n., dotsent N.Rizayev, Bank-moliya akademiyasi. I.f.n., dotsent F.Abduvovidov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti. I.f.n., katta o'qituvchi D.Ismailov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	I.f.n. dots. Z.Umarov, I.f.n. U.Ortiqov, prof. T.Karaliyev, k.o'qt. N.Ernazarov, k.o'qt. R.Qurbonov, k.o'qt. O.Xudoyorov, k.o'qt. Z.Xudoyberganova	BI-2, Magistratura bo'limi	13.05.2019-y.	"A" bino 113-xona, 4-juftlik
"Bank ishi" kafedrasida								
14.	I.f.n., dotsent O'.Abdullayev	PB	Tijorat banklarining aktiv operatsiyalari	I.f.n., dotsent I.Toymuxammedov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Bank ishi" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedrasida mudiri va prof.-o'qituvchilar	MM-75, 74 Moliya fakulteti	03.04.2019-y.	"V" bino 116-xona, 2-juftlik
15.	I.f.n., dotsent K.Nabiyev	Bankovskiy menejment marketing	Tijorat banklarida marketing tadqiqotlari	I.f.n., dotsent B.Karimov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti «Bank ishi» kafedrasida	Fakultet dekani, kafedrasida mudiri va prof.-o'qituvchilar	KBI-40 Bank ishi fakulteti	16.03.2019-y.	"A" bino 308-xona, 2-juftlik
"Soliqlar va soliqqa tortish" kafedrasida								
16.	I.f.n., dotsent S.E.Shirinov	Soliq statistikasi va prognozi	Soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar bo'yicha tushumlarni prognoz qilish tartibi va usullari	I.f.d., professor M.Almardanov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasida	F.Bozorov, H.Zaripov, Sh.Qiyosov	ST-30, 31 Soliqlar va sug'urta fakulteti,	02.04.2019-y.	"A" bino 216-xona, 1-juftlik
17.	I.f.n., dotsent U.O.Bazarov	Soliqlar va soliqqa tortish	Qo'shilgan qiymat solig'i	D.N.Sulaymonov, Olmazor tuman davlat soliq inspeksiyasi bo'lim boshlig'i	M.Usmanova, U.Berdiyeva, Sh.Qiyosov	MM-97, 98 Moliya fakulteti	26.03.2019-y.	"B" bino 307-xona, 1-juftlik
18.	I.f.d., dotsent B.R.Sanaqulova	Soliqlar va soliqqa tortish	Yer qa'ridan foydalanuvchilar uchun soliqlar va maxsus to'lovlar	I.f.n., dotsent A.Nurillayev, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasida	S.Shirinov, H.Zaripov, M.Sabirov	XBA-90, 91 Buxgalteriya hisobi va audit fakulteti	07.05.2019-y.	"J" bino 207-xona, 1-juftlik

(Davomi 12-betda)

(Davomi. Boshi 11-betda)

19.	I.f.n., dotsent A.M.Aminov	Soliqlar va soliqqa tortish	Yuridik va jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i	D.N.Sulaymonov, Olmazor tuman davlat soliq inspeksiyasi bo'lim boshlig'i	M.Usmanova, U.Berdiyeva, Sh.Qiyosov	IMM-91 Moliya fakulteti	24.04.2019-y.	"B" bino 320-xona, 5-juftlik
"O'zbek va rus tillari" kafedrasini								
20.	F.f.n., dotsent A.J.Saparov	Rus tili	Nalogooblojeniy	Rustamov Davron Rustamovich	Kafedra o'qituvchilari	MM-61 Moliya fakulteti	15.04.2019-y.	"V" bino 103-xona, 2-juftlik
21.	P.f.n., dotsent M.Berdiyeva	Rus tili	Nauchny stil rechi i yego osobennosti. Annotatsiya, tezisi, retsenziya	P.f.d., professor D.U.Xashimova, Toshkent davlat yuridik universiteti	Kafedra o'qituvchilari	KM-60 Menejment fakulteti	29.05.2019-y.	"A" bino 417-xona, 3-juftlik
"Moliya" kafedrasini								
22.	I.f.n., dotsent v.b. B. Numuxam-medova	Moliyaviy nazorat (rus tili)	Budjet nazoratini tashkil etish	I.f.n., dotsent D.Mutalova, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasini	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	KBI-40 Bank ishi fakulteti	18.04.2019-y.	"A" bino 313-xona, 3-juftlik
23.	F.f.n. (PhD), katta o'qituvchi M.Polatova	Xalqaro moliya	Yevrobozorlarning yuzaga kelishi va ulardagi operatsiyalar	I.f.n., dotsent M.Sultanbayeva, Turin politexnika instituti Toshkent filiali	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	XM-1 Magistratura bo'limi	08.04.2019-y.	"A" bino 106-xona, 4-juftlik
24.	I.f.d., dotsent J.Ataniyazov	Xalqaro moliya	Xalqaro kredit va investitsiya munosabatlarning rivojlanishi	I.f.n., dotsent. F.Nasriddinov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Bank ishi" kafedrasini mudiri	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	XM-1 Magistratura bo'limi	17.04.2019-y.	"A" bino 212-xona, 5-juftlik
25.	I.f.n., dotsent v.b. A.Shermuyev	Davlat qarzlarni boshqarish	Davlat budjeti taqchilligi va uni qarzli moliyalashtirish siyosati	I.f.d., professor M.Almardanov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasini	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilari	DMB-1 Magistratura bo'limi	22.04.2019-y.	"A" bino 1-qavat, 103-xona, soat 16:50
26.	I.f.n., dotsent v.b. Sh.Jalilov	Moliya	Investitsion loyihalar tahlilining moliyaviy jihatlari	I.f.n., dotsent. H.Qurbonov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasini	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilari	XBA-70, 71 Buxgalleriya hisobi va audit fakulteti	29.03.2019-y.	"J" bino 3-qavat, 309-xona, soat 9:00
"Audit va iqtisodiy tahlil" kafedrasini								
27.	I.f.n., dotsent B.J.Xakimov	Moliyaviy tahlil	Creditworthness analysis	I.f.n., dotsent B.Djurayev, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Buxgalleriya hisobi" kafedrasini. I.f.d., professor R.Abduraupov, Vestminster universiteti Toshkent filiali	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilari	XBA-94i Buxgalleriya hisobi va audit fakulteti	30.03.2019-y.	"J" bino 206-xona, 1-juftlik
28.	I.f.n., dotsent M.Y.Rahimov	Moliyaviy tahlil	Korxonalar moliyaviy holatini reyting baholash va tahlil qilish	I.f.n., dotsent B.Xasanov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Iqtisodiy tahlil va audit" kafedrasini mudiri. S.Najmiddinov, O'zbekiston "Matbuot tarqatuvchi" AJ rahbari	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilari	XBA-90, 91 Buxgalleriya hisobi va audit fakulteti	15.04.2019-y.	"J" bino 204-xona, 2-juftlik
29.	I.f.n., dotsent G.A.Ibragimov	Moliyaviy tahlil	Otsenka i analiz ekonomicheskoy nesostoyatelnosti (bankrotstva) predpriyatiy	N.Ishonqulov, Davlat test markazi bo'lim boshlig'i. I.f.n., dotsent F.Abduvohidov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Buxgalleriya hisobi" kafedrasini	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilari	XBA-40 Buxgalleriya hisobi va audit fakulteti	14.05.2019-y.	"J" bino 208-xona, 2-juftlik
30.	I.f.n., dotsent Z.A.Sag'dillayeva	Iqtisodiy tahlil	Analiz pokazateley buxgalterskogo balansu finansovogo sostoyaniya	I.f.n., dotsent B.Mamatqulov, Toshkent irrigatsiya va melioratsiya instituti. I.f.n., dotsent B.Mamatqulov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Statistika" kafedrasini mudiri	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilari	ST-40 Soliqlar va sug'urta fakulteti	15.04.2019-y.	"A" bino 201-xona, 1-juftlik
"Sug'urta ishi" kafedrasini								
31.	I.f.n.dotsent I.X.Abdurahmonov	Sug'urta ishi	Qayta sug'urta	I.f.d., professor D.Rahmonov, Bank-moliya akademiyasi "Moliya" kafedrasini	O'qit. G.Adilova, k.o'qit. Sh.Zakirov, o'qit. N.Abdullayeva, o'qit. U.Maqsudova, I.f.n.dots. O.Yuldashev	XBA-30 Buxgalleriya hisobi va audit fakulteti	26.03.2019-y.	"J" bino 106-xona, 2-juftlik
32.	I.f.n., dotsent O.Yuldashev	Sug'urta ishi	Javobgarlikni sug'urta qilish	I.f.n., dotsent Q.Bozorov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasini	Dots. I.Abdurahmonov, k.o'qit. I.Kenjaye, k.o'qit. N.Mavriyeva, o'qit. G.Adilova	DBG-180 G'aznachilik va davlat jamg'armalari fakulteti	28.03.2019-y.	"G" bino 208-xona, 3-juftlik
33.	Katta o'qituvchi I.Kenjaye	Sug'urta ishi	Sug'urta mahsulotlarini sotishni tashkil etish	I.f.n., dotsent A.S.Nurullayev, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasini	Dots. I.Abdurahmonov, k.o'qit. N.Mavriyeva, o'qit. G.Adilova, o'qit. M.Abduraimova	MM-88, 89 Moliya fakulteti	04.04.2019-y.	"V" bino 407-xona, 2-juftlik
"Buxgalleriya hisobi" kafedrasini								
34.	I.f.n., dotsent D.E.Norbekov	Moliyaviy va boshqaruv hisobi	Tayyor mahsulot va uning sotilishi hisobi	I.f.n., dotsent A.Maxmudov, Toshkent bank kolleji direktori	K.M.Misirov, R.Obidov	CC-70, 71 Soliqlar va sug'urta fakulteti	25.03.2019-y.	"A" bino 420-xona, 2-juftlik
35.	I.f.n., dotsent O.M.Quljonov	Moliyaviy va boshqaruv hisobi	Moliyaviy natijalar hisobi	I.f.n., dotsent N.Rizayev, Bank-moliya akademiyasi «Buxgalleriya hisobi, tahlil va audit» kafedrasini	D.E.Norbekov, Sh.Rahmonov	BPI-70, 71 G'aznachilik va davlat jamg'armalari fakulteti	06.05.2019-y.	"G" bino 404-xona, 2-juftlik
36.	I.f.n., dotsent K.M.Misirov	Moliyaviy va boshqaruv hisobi	Tayyor mahsulot va uning sotilishi hisobi	I.f.n., dotsent T.Abdibayeva, "Soliq malaka oshirish markazi", kafedrasini mudiri	O.M.Quljonov, D.Muxammedova	KBI-70, -71 Bank ishi fakulteti	02.04.2019-y.	"A" bino 204-xona, 1-juftlik
37.	I.f.n., dotsent T.Abdibayeva	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari	Nomoliyaviy majburiyatlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	I.f.n., dotsent N.Rizayev, Bank-moliya akademiyasi «Buxgalleriya hisobi, tahlil va audit» kafedrasini	D.E.Norbekov, M.Xayitboyev	A-2 Magistratura bo'limi	16.04.2019-y.	"A" bino 214-xona, 4-juftlik
"Ekonometrika va raqamli iqtisodiyot" kafedrasini								
38.	I.f.d., professor Z.Toshmatov	Statistika	Statistikada dinamika qatorlarini o'rganish usullari	I.f.n., dotsent A.X.Ayupjonov, I.f.n., dotsent B.Mamatqulov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Statistika" kafedrasini mudiri	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor	MKT (M-BXA-BI)-70 Menejment fakulteti	04.05.2019-y.	"A" bino 418-xona, 1-juftlik
39.	T.f.d., professor I.Xabibullayev	Statistika	O'zaro bog'lanishlarni statistik o'rganish	T.f.d., professor J.Djumayev, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti "Kompyuter tizimlari" kafedrasini mudiri	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor	BPI-70, 71 G'aznachilik va davlat jamg'armalari fakulteti	15.04.2019-y.	"G" bino 304-xona, 1-juftlik
40.	I.f.n., dotsent X.Xo'jaqulov	Statistika	Vaqfli qatorlar	I.f.n., dotsent B.Mamatkulov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasini	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor	MM-70, 71 Moliya fakulteti	07.05.2019-y.	"V" bino 214-xona, 1-juftlik
41.			Iqtisodiy indekslar	I.f.n., dotsent B.Mamatkulov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasini	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor	MM-70, 71 Moliya fakulteti	04.06.2019-y.	"V" bino 214-xona, 1-juftlik
42.	T.f.d., professor R.Ayupov	Iqtisodiyotda axborot-kommunikatsion texnologiyalar va tizimlar	Marketing axborot tizimlari	I.f.d., professor A.V.Qobulov, O'zbekiston Milliy universiteti "Kompyuter xavfsizligi" kafedrasini	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor	M-60 MIX-60 Menejment fakulteti	06.05.2019-y.	"A" bino 420-xona, 2-juftlik

(Davomi 13-betda)

2019-yil 6-aprel, № 26 (9195)

(Davomi. Boshi 11-, 12-betlarda)

"Kasbiy ta'lim" kafedrasida								
43.	I.f.d., dotsent Sh.A.Allayarov	Korporativ moliya	Opsionlarning mohiyati va qo'llanishi	I.f.n., dotsent B.Minliqulov, Toshkent davlat agrar universiteti "Buxgalteriya" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	MKT (M)-80 Menejment fakulteti	02.04.2019-y.	"A" bino 212-auditoriya, 1-juftlik
44.	P.f.d., professor H.T.Omonov	Kasbiy pedagogika	Rahbar shaxslarga qo'yiladigan talablar	A.Jumayev, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	MKT (Bi, BXA, M)-90 Menejment fakulteti	21.04.2019-y.	"A" bino 410-xona, 2-juftlik
45.	I.f.n., professor D.D.Tojiboyeva	Kasbiy ta'lim metodikasi	Iqtisodiy fanlarni o'qitishda bilimni nazorat qilish va baholash	I.f.d., professor R.R.Xasanov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	MKT (Bi, BXA, M)-80 Menejment fakulteti	05.04.2019-y.	"A" bino 412-auditoriya, 2-juftlik
46.	I.f.n., dotsent Sh.V.G'aniyev	Budjet hisobi	Turli debitor va kreditorlar bilan hisoblashuvlar hisobi	I.f.n., dotsent F.Abduvohidov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	MKT (Bi) 90 Menejment fakulteti	18.04.2019-y.	"A" bino 412-auditoriya, 1-juftlik
"Pensiya ishi" kafedrasida								
47.	I.f.n., dotsent B.S.Mamatov	Pensiya ishi	Yoshga doir pensiyalarni hisoblash, tayinlash va to'lash tartibi	I.f.n., dotsent N.S.Ismolova, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Jahon iqtisodiyoti" kafedrasida	Fakultet dekani va kafedra professor-o'qituvchilari	IMM-91 Moliya fakulteti	04.04.2019-y.	"V" bino 202-xona, 6-juftlik
48.	Katta o'qituvchi N.V.Yo'ldasheva	Pensionnoye delo	Nakopitlenoye pensionnoye obespecheniye	F.f.d. (PhD), dotsent v.b. U.O'.Pardayev, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi, akademiyasi "Iqtisodiyot va moliya" kafedrasida	Fakultet dekani va kafedra professor-o'qituvchilari	MM-40, 44 Moliya fakulteti	08.05.2019-y.	"V" bino 308-xona, 1-juftlik
"Menejment va marketing" kafedrasida								
49.	I.f.n., dotsent T.Sh.Ematov	Tavakkalchilikni boshqarish	Risklar klassifikatsiyasi	I.f.n., dotsent G.Umarov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Menejment" kafedrasida	Prof. E.Nabiyev, prof. F.K.Nazarova, o'qit. Z.Musayeva.	M-70 Menejment fakulteti	20.04.2019-y.	"A" bino 406-xona, 2-juftlik
50.	I.f.n., dotsent R.J.Jalolova	Menejment. Marketing	Marketingda kommunikatsion siyosat	I.f.n., dotsent I.Xolamov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Sanoat iqtisodiyoti" kafedrasida	Prof. E.Nabiyev, prof. F. Nazarova, K.o'qit. Z.Musayeva.	KM-70,71 Menejment fakulteti	16.05.2019-y.	"A" bino 419-xona, 2-juftlik
"Baholash ishi va investitsiyalar" kafedrasida								
51.	I.f.n., dotsent v.b. L.S.Zoyirov	Investitsiya siyosati	Korxonalarining investitsiya siyosati	I.f.n., dotsent X.Qurbonov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	IB-1, Magistratura bo'limi	02.04.2019-y.	"A" bino Magistratura bo'limi
52.	I.f.n., dotsent v.b. L.Zoyirov	Investitsiya siyosati	Xalqaro lizing munosabatlari	I.f.n., dotsent X.X.Imomov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	IB-1 Magistratura bo'limi	14.05.2019-y.	"A" bino Magistratura bo'limi
53.	I.f.n., dotsent v.b. E.Nosirov	Loyihaviy moliyalashtirish	Davlat xususiy sektor hamkorligining xorij tajribasi	I.f.n., dotsent X.Qurbonov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	IB-1 Magistratura bo'limi	25.03.2019-y.	"A" bino Magistratura bo'limi
54.	I.f.n., dotsent v.b. M.Raimjanova	Investitsiya loyihalari ekspertizasi	Investitsiya loyihalari moliyaviy va iqtisodiy ekspertizasi	I.f.n., dotsent N.Ismailova, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Jahon iqtisodiyoti" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	IB-1 Magistratura bo'limi	06.05.2019-y.	"A" bino Magistratura bo'limi
"Chet tillari" kafedrasida								
55.	Katta o'qituvchi N.Xoshimova	Chet tili Ingliz tili	Negotiating	P.f.n. E.Erkayev, Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandisligi instituti	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	ST-90 Soliqlar va sug'urta fakulteti	28.03.2019-y.	"Y" bino 207-xona, 2-juftlik
56.	Katta o'qituvchi D.Nigmatova	Chet tili Ingliz tili	Human resources	Katta o'qituvchi D.Sultanova, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	ST-91 Soliqlar va sug'urta fakulteti	03.04.2019-y.	"Y" bino 203-xona, 1-juftlik
57.	Katta o'qituvchi R.Azimbayeva	Chet tili Ingliz tili	Production	Katta o'qituvchi N.Muhamedova, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	Magistratura bo'limi boshlig'i, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	M-1 Magistratura bo'limi	19.04.2019-y.	"Y" bino 301-xona, 4-juftlik
58.	O'qituvchi M.Avezova	Chet tili Nemis tili	Finanzmarket	Katta o'qituvchi N.Niyazova, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	XBA-92 Hisob va audit fakulteti	25.04.2019-y.	"Y" bino 102-xona, 2-juftlik
59.	Katta o'qituvchi M.Bozorova	Chet tili Ingliz tili	Competition	Katta o'qituvchi D.Sultanova, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	MM-62 Moliya fakulteti	02.05.2019-y.	"Y" bino 101-xona, 3-juftlik
60.	Katta o'qituvchi G.Ivliyeva	Chet tili Ingliz tili	Culture shock	K.R.Nazmutdinova, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti huzuridagi Chet tillarni o'qitishning innovatsiyaviy metodikalarini rivojlantirish respublika ilmiy-amaliy markazi katta ilmiy xodimi	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	MM-20 Moliya fakulteti	16.05.2019-y.	"Y" bino 206-xona, 2-juftlik
"Budjet hisobi va g'aznachilik ishi" kafedrasida								
61.	I.f.d., professor A.J.To'ychiyev	Budjet nazorati	Budjet tashkilotlarida moliyaviy aktivlar ichki nazorati	I.f.d., professor K.Xotamov, Bank-moliya akademiyasi "Buxgalteriya hisobi, tahlil va audit" kafedrasida	Magistratura bo'limi boshlig'i, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	A-2 Magistratura bo'limi	28.05.2019-y.	"A" bino 214-xona, 5-juftlik
62.	I.f.d., professor S.U.Mexmonov	Budjet tashkilotlarini jamg'armalari hisobi	Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish	I.f.d., professor K.Xotamov, Bank-moliya akademiyasi "Buxgalteriya hisobi, tahlil va audit" kafedrasida	Magistratura bo'limi boshlig'i, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	BXN-1 Magistratura bo'limi	20.05.2019-y.	"A" bino 211-xona, 4-juftlik
63.	I.f.d., professor K.Xotamov	Budjet hisoboti	Budjet tashkilotlarida moliyaviy hisobotlarni tuzish va taqdim etish tartibi	I.f.n., dotsent N.Rizayev, Bank-moliya akademiyasi "Buxgalteriya hisobi, tahlil va audit" kafedrasida	Magistratura bo'limi boshlig'i, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	BX-1 Magistratura bo'limi	24.04.2019-y.	"A" bino 213-xona, 5-juftlik
64.	I.f.n., dotsent A.N.To'rayev	Xizmat ko'rsatish subyektlarida buxgalteriya hisobi	Turli boshqa xizmatlarni ko'rsatuvchi subyektlarda buxgalteriya hisobi	I.f.n., dotsent F.Abduvohidov, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasida	Fakultet dekani, kafedra mudiri va professor-o'qituvchilar	MKT-80 Menejment fakulteti	12.04.2019-y.	"A" bino 403-xona, 3-juftlik
"Iltimoiy fanlar" kafedrasida								
65.	F.f.d., professor Z.Davronov	Falsafa	Bilish nazariyasi	F.f.d., professor B.Aliyev, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	S.Rahimov, A.Abdullayev, A.Sultonova	ST-90, 91 Soliqlar va sug'urta fakulteti	26.03.2019-y.	"A" bino 107-xona, 2-juftlik
66.	F.f.d., professor Z.Davronov	Falsafa	Falsafaning metod, qonun va kategoriyasi	F.f.d., professor B.Aliyev, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	M.Primov, T.Norboyev	KBI-90, 91 Bank ishi fakulteti	29.03.2019-y.	"A" bino 308-xona, 1-juftlik
67.	F.f.n., dotsent T.Norboyev	Falsafa	Globalshuv va global muammolarning falsafiy jihatlar	S.f.d., professor I.Ergashev, O'zbekiston Milliy universiteti	A.Abdullayev, A.Sultonova, M.Primov	KBI-92, 93 Bank ishi fakulteti	30.03.2019-y.	"A" bino 306-xona, 2-juftlik
68.	F.f.n., dotsent T.Norboyev	Falsafa	Falsafiy antropologiya (inson falsafasi)	F.f.d., professor A.Rahimov, O'zbekiston Milliy universiteti	A.Abdullayev, A.Sultonova, M.Primov	KBI-92, 93 Bank ishi fakulteti	05.04.2019-y.	"A" bino 302-xona, 2-juftlik
69.	F.f.n., dotsent T.Norboyev	Falsafa	Globalshuv va global muammolarning falsafiy jihatlar	S.f.d., professor I.Ergashev, O'zbekiston Milliy universiteti	S.Rahimov, A.Sultonova	M-90 Menejment fakulteti	06.04.2019-y.	"A" bino 418-xona, 2-juftlik

Shoirning bolalarga tuhfası

Bolalar uchun yozish, ular uchun ijod qilish mashaqqatli ish. Kichikintoylarning ko'ngliga yetib boradigan, ularga manzur bo'ladigan she'r yozish uchun esa ijodkor ham qalban bolaga aylanmog'i, bolalar dunyosida yashamog'i zarur. Taniqli shoir Ashurali Boymurodning "Qushlar suhbatı" kitobini maroq bilan o'qib chiqib, shunday xulosaga keldim.

Ushbu mo'jaz kitobni varaqlar ekansiz, muallif o'ziga xos yo'nalish, yangicha topilmalar kashf etganiga guvoh bo'lasiz. Yigirmaga yaqin qushlarning o'ziga xos xususiyatlari ravon, jozibali misralarda ifoda qilinadi. Va ayni paytda bolalarning tez yodida qoladi.

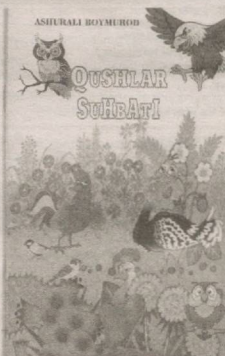
Qushlar hayoti va tilidan bayon qilingan mazkur kitobchanning o'ziga xosligi shundaki, unda qanotli jonivorlarning ichki olami, xarakterli nuqtasi juda topib aytilgan. Jumladan, "Tuyaqush" she'rida shoir shunday yozadi:

**Men yer qushi
bo'lib qoldim,
ko'nglim to'q,
Samolarga**

**uchmoq uchun
mador yo'q.
Qanotim bor,
parvozim yo'q –
kuyaman,
Qanot bog'lab
ucholmagan
tuyaman.**

Albatta, har bir qushning o'ziga xos jihati bo'ladi. Buni ilg'ash uchun shoir sinchkov va kuzatuvchan bo'lishi kerak. Ashurali Boymurod esa bu ishni mahorat bilan uddalagan. "Tovus" haqidagi she'riga bir e'tibor bering-a:

**Biz fasllar
tongimiz,
Kamalakdir
rangimiz.
Ko'zlar ko'rib
yashnagay,**

**El sevib
kuy boshlagay.
Olamda yo'q
bu tasvir,
Men o'z'imman
musavvir.**

Ana shu jihatdan olib qaraganda shoirning mazkur she'riy to'plami bolalarning qushlar haqidagi tasavvurini boyitish bilan birga, ularning nutqini rivojlantirishga ham yordam beradi. Kitobning rangli suratlar bilan bezatilgani o'quvchilar qiziqishini yanada

o'shiradi.

**Marhabo QURBONOVA,
Piskent tumanidagi
1-maktab direktori,
Xalq ta'limi a'lochisi**

O'qituvchining allalari

Alla inson ma'naviyatini yuksaltiruvchi, ongini, salohiyatini rag'batlantiruvchi quvvatga ega. Hatto Abu Ali ibn Sino bobomiz ham bolani uxlatayotganda yoqimli kuy bilan muloyim tebratish farzand kamolotiga ijobiy ta'sir etishini aytib o'tgan.

O'zbek xalq og'zaki ijodida alla matnlari ko'p uchraydi. Unda ming yillik tarixga ega o'zbek xalqining orzu-umidlari o'z ifodasini topgan. Alla qo'shiqlari yozma adabiyotimizda ham bo'y ko'rsatgan. Saida Zunnunova, Zafar Diyor, Gulchehra Jo'rayeva tomonidan yozilgan alla matnlari shular jumlasidan. Biz buning Nargiza Umurzoqova ijodida ham namoyon bo'lganini ko'ramiz.

Nargiza bugungi kunda Toshkent tumanidagi 5-maktabda ona tili va adabiyot fanidan dars beryapti. Oliy o'quv yurtida ham tirishqoqligi bilan ajralib turgan shogirdimiz mashaqqatli o'qituvchilik kasbi bilan bir qatorda alla qo'shiq-

larini yozib, xalq og'zaki ijodi namunalari yozma adabiyotga olib kirishga hissa qo'shmoqda. Uning ilk kitobi 2016-yili "Alla, bolam, alla..." nomi bilan nashr etilgan bo'lib, unga Nargiza ijodiga mansub 21 ta alla matni kiritilgan. Xalq og'zaki ijodi namunalaridan ham qator allalar jamlangan. Bugungi kunda "Alla, bolam, alla..." kitobining ikkinchi qismi nashrga tayyorlanmoqda. Unga yosh ijodkorning 70 dan ortiq alla qo'shiqlari kiritildi.

Nargiza Umurzoqova bolalar uchun "So'zlashuvchi kitoblar to'plami"ni yaratishga kirishgan. 2016-yili ijodkorning "Ertaklar vodiysi", 2017-yili "Oymomo ertaklari" nomli turkum ertaklar to'plami chop etildi. Tez kunlarda "Karvonsaroy ertaklari" turkum ertaklar to'plami nashrdan chiqish arafasida.

**Abdumurod TILOVOV,
filologiya fanlari nomzodi**

Sharqliklar azaldan pand-u o'git bilan tarbiya topgan. Xoh turkiy, xoh arab, xoh fors, xoh yapon-u xitoy adabiyotini oling, mazmun-mohiyatida nasihat yotadi. Mumtoz didaktikaning eng buyuk namunalarini bo'lmish "Guliston", "Bo'ston", "Hibat ul-haqoyiq", "Qutadg'u bilig", "Qobusnoma", "Mahabb ul-qulub", "Axloqi muhsiniy" kabi asarlar mana necha asrlardirki, dunyoga odob o'rgatib kelmoqda. Ulardan ta'sirlanib yuzlab kitoblar yozilgan, yozilayotir va bundan keyin ham yoziladi. Ular goh bir taqlid, goh ta'sirlanish orqali paydo bo'lsa-da, zamirida odamlarni to'g'ri yo'lga boshlash maqsadi yotadi.

Ham chiroyli, ham sermazmun

Obiddin Mahmudovning "Farzandnoma" kitobi ham shunday nashrlardan. Asarda ko'tarilgan axloqiy mavzular goh suhbat, goh maktub tarzida berib boriladi. Otana, ustoz va farzandga xos bo'lgan xislatlar batafsil tasniflanadi.

Bolalar ham kitob nomiga monand tartiblangan. Har birida bir-biriga yaqin bo'lgan mavzular haqida so'z boradi. Xususan, "Ibratnoma" faslida muallif tomonidan o'zining katta bobosi va momosi ota-onasi bilan suhbatlari, hayot va tarbiya haqidagi mushohadali fikrlar o'rta taqashlanadi, "G'aroyibotnoma" bobida farzand tarbiyasiga e'tiborsizlik oqibatida vijdan azobini tortayotgan yurtodoshlarimiz hayotidan lavhalar, mitti hikoyalari beriladi. Umuman olganda, kitob dizayni chiroyli ishlangan. Mumtoz adabiyotimiz durdonasidek taassurot qoldiradi. Kitob matnining audio va video ilovalari ham muqovalar orasidan joy olgan.

"Saodatnoma" bobida keltirilgan "Munosib yashashning 33 qoidasi"dan parcha: "Bir odam suvga qarmoq tashlab turgan ekan. Yonidan o'tib ketayotgan kishi so'rabdi: "Ey birodar, baliq tuyapsanmi?". "Men nafaqat baliq tuyapman, balki bir vaqtning o'zida o'tgan umrimni sarhisob qilyapman, har bir daqiqaning qadriga yetishga harakat qilyapman, quyoshning zarrin nurlaridan bahra olayapman, suvning oqishidan lazzatlanyapman, ayni paytda sen bilan gaplashyapman. Xullas, tafakkur qilib yashayapman", deya javob bergan ekan u donishmand".

Globalashgan dunyo odamlarining qulog'iga pand kirmas holga kelib ulurgan. Shunday shiddatli davrda bu kabi kitoblar bizga juda kerak.

Suhrob ZIYODOV

Qalbim ko'zguşi

Ijod va ilm. Bir qaraganda bu ikki tushuncha bir-birini inkor etadigandek. Ilm aniq faktlarga, ijod esa tasavvur olamiga tayanadi. Kundan kunga ilgarilab borayotgan texnika taraqqiyoti esa odamlarni kitoblardan uzoqlashtirayotgandek go'yo. Ammo bu yuzaki tushuncha xolos. Ilm-fan yutug'i bo'lmish texnologiyalardan to'g'ri foydalangan ijodkor o'z muxlislarini ko'proq quvontira oladi.

Ijodkor-o'qituvchi Buxolida So'piyevaning (Dil Bonu) "Qalbim ko'zguşi" nomli she'riy to'plamida texnika va ijodning uyg'unlashuviga guvoh bo'lasiz. Ko'rinishidan oddiy kitoblardan uncha farq qilmaydigan ushbu to'plamda har bir sahifadagi

she'r ostida QR kodlari keltirilgan. Ular yordamida muallif kechmishlarini nafaqat o'qishingiz, balki tinglashingiz ham mumkin.

— Ijod namunalarimni to'plam holi-

da chop etsam, albatta, audio variantini ham chiqaraman, deb niyat qilardim, — deydi Dil Bonu. — O'qiganingizda she'ri ko'rib turasiz, ammo eshitganingizda his etasiz. Ayniqsa, muallif tomonidan o'qilganida. Lekin hamma ham diskni kompyuterga qo'yib audiosini tinglayvermaydi. Bu birmuncha noqulay. Texnika rivojlangan davrda yashar ekanmiz, nega uning quylayliklaridan foydalanmasligimiz kerak?! She'r ostidagi QR kodiga aynan o'sha she'rning audiovarianti joylashtirilgan.

Telefoni QR kodga tutasiz va unga she'rning audio kodi kelib tushadi. Uni bemalol tinglashingiz mumkin.

Hali bunday QR kodli she'riy kitob dunyoning birorta mamlakatida yaratilmagan. Demak, o'zbek shoirlari va mutaxassislari dunyoni hayratga soladigan innovatsiyaga qo'l urdi, desak, mubolag'a bo'lmaydi.

Mazkur usuldan foydalanib umumta'lim fanlaridan darsliklar, metodik qo'llanmalar hamda tavsiyanomalar yaratish mumkin. Buning quylaylik tarafi mazkur usul qo'shimcha texnik vositalarni talab qilmaydi. O'quvchi oddiy mobil telefoni yordamida xohlagan vaqti QR kodlarda joylashgan ma'lumotlar bilan tanishishi mumkin.

Charos YOQUBOVA

Bolalarga quvunch ulashildi

Yashnobod tumanidagi 52-sonli imkoniyati cheklangan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktabda "Yomg'ir bolalariga yordam" mavzusida tadbir o'tkazildi. Ushbu tadbir autizm sindromli bolalar muammolariga jamoatchilik e'tiborini qaratish hamda mutaxassislar fikrini o'riganish maqsadida tashkil etildi. Unda bolalarning ota-onalari, shifokorlar, defektologlar, homiy tashkilot vakillari ishtirok etdi.

Tadbirda autizm kasalligiga chalingan bolalar orasidan mashhur kishilar yetishib chiqqani haqida film namoyishi etilib, bu maskanda ta'lim-tarbiya olayotgan o'quvchilar ichidan ham ilm-fan, musiqa, san'at va sport sohaslarida yetuk mutaxassislar yetishib chiqishiga ishonch bildirildi.

— Bunday bolalar indamasligi, muloqotga kam kirishishi

bois "yomg'ir bolalari" deb ataladi, — deydi o'qituvchi-defektolog Go'zal Po'latova. — Maktabimizda 191 nafar o'quvchi bo'lib, shundan 21 nafari uyda inklyuziv ta'lim oladi. Ularning tasavur olami ko'proq musiqiy terapiya orqali kengaytirilib, mehnat va sport ta'limiga yo'naltiriladi. Yaqinda 10-sinf o'quvchisi Abdulkabir Anvarov Birlashgan Arab Amirliklarida o'tgan xalqaro musobaqada sport gimnastikasi bo'yicha oltin medalga sazovor bo'ldi. Tadbirda kelgan Toshkent shahar jismoniy tarbiya va sport boshqarmasi boshlig'i Anvar Mursaqulov o'quvchilarga qiziqarli kitoblarni jamlanmasini topshirdi, "Star kids" xususiy ta'lim muassasasi rahbari Gulshan Omonova bayram dasturxonini yozib, sovg'alar ulashdi.

Sh.BOYMURODOVA

Shunday insonlar borki, yaxshilik qilish istagi bilan yashaydi. Kingadir yordami tegsa, o'zini baxtiyor hisoblaydi.

Shunday insonlardan biri Buxoro muhandislik-texnologiya institutining "Oliy matematika" kafedrasida dotsenti, fizika-matematika fanlari nomzodi, "Oliy ta'lim muassasasining eng yaxshi pedagogi" nominatsiyasi g'olibi Manzura Po'latovadir. Manzura opa o'z kasbining ustasi sifatida talabalarga saboq berish bilan birgalikda Buxoro viloyat sil kasalliklari dispanserida davolanayotgan bolalar holidan tez-tez xabar olib turadi. Har gal kelganida bolajonlar uchun o'yinchoqlar, tibbiy anjomlar, shaxsiy gigiyena

vositalari kabi sovg'a-salomlar keltiradigan pedagog Navro'z bayrami kunlari muassasaga bir qancha kitoblarni sovg'a qildi. Qiziqarli rasmlar bilan bezalgan ertaklar, bolalarbop qiziqarli hikoyachalardan iborat kitoblarni bolajonlarga manzur bo'ldi.

O'z saxovati va bag'rikengligi bilan xasta bolalarning dardini birmuncha aritishga ko'maklashayotgan bunday saxovatpesha insonlar borligidan mamnunmiz. Dunyoda eng savobli amal — bir xasta dilni shod etishdir, aslida.

Isomiddin USMONOV,
Buxoro viloyat sil kasalliklari dispanseri bosh shifokori

Abdulla Avloniy nomidagi xalq ta'limi tizimi rahbar va mutaxassis xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti quyidagi lavozimlarga tanlov e'lon qiladi:

→ **"Ta'limni boshqarish nazariyasi va amaliyoti" kafedrasida:**

1. Professor.
2. Dotsent.
3. Katta o'qituvchi.

→ **"Xorijiy tillar" kafedrasida:**

1. Dotsent.
2. Katta o'qituvchi.

→ **"Ma'naviyat" kafedrasida:**

1. Kafedra mudiri.
2. Katta o'qituvchi.

→ **"Pedagogika va psixologiya" kafedrasida:**

1. Kafedra mudiri.
2. Dotsent.
3. Katta o'qituvchi.

→ **"Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari" kafedrasida:**

1. Kafedra mudiri.
2. Dotsent.
3. Katta o'qituvchi.

→ **"Ta'limni boshqarishning huquqiy va iqtisodiy asoslari" kafedrasida:**

1. Dotsent.
2. Katta o'qituvchi.

Hujjatlarni quyidagi manzilga topshirishingizni so'raymiz:

**Toshkent shahri, Olmazor tumani,
Ziyo ko'chasi, 6-uy.
Bog'lanish uchun telefon raqami:
(71) 246-98-69 (Xodimlar bo'limi).**

AES qurilishi va xavfsizligi

Prezidentimizning 2018-yil 19-iyuldagi "O'zbekiston Respublikasida atom energetikasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni mamlakatimizda elektr energiyasiga bo'lgan talabni qondirish, tabiiy foydali qazilmalardan oqilona foydalanish borasida muhim qadam bo'ldi.

IIV Yong'in xavfsizligi institutida "O'zbekistonda atom elektr stansiyasi qurilishi va uning xavfsizligi masalalari" mavzusida o'tkazilgan davra suhbatida shu masalaga bag'ishlandi.

Tadbirda O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi xodimlari, Yadro fizikasi instituti mutaxassislari, Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti hamda Yong'in xavfsizligi instituti professor-o'qituvchilari, tinglovchi va kursantlar ishtirok etdi. Ma'ruzachilar atom energiyasining afzalliklari, mamlakatimizda

qurilayotgan atom elektr stansiyasida xavfsizlikni ta'minlash choralarini, bu borada atom energetikasi bo'yicha xalqaro agentlik — MAGATE bilan hamkorlik masalalari hamda ushbu yo'nalishda ta'lim tizimining takomillashuvi xususida so'z yuritdi.

— Tabiiy boyliklar, xususan, elektr energiya manbalari ham bir kuni tugaydi, — dedi IIV Yong'in xavfsizligi instituti katta ilmiy xodimi, kimyo fanlari bo'yicha falsafa doktori Jaloliddin Nurmuhammadov. — Shunday ekan, bugun elektr energiyasining muqobil

turlarini yaratish va atom elektr stansiyalarini qurish vaqti keldi. Boisi, aholi sonining ko'payishi va iqtisodiyotning taraqqiy etishi, o'z-o'zidan, elektr energiyasiga bo'lgan talabni oshiradi. Shu jihatdan, atom elektr stansiyasining qurilishi mamlakatimizda ekologik toza elektr energiyasiga bo'lgan talabni qondirish, tabiiy foydali qazilmalarni tejash va ulardan oqilona foydalanish borasida qo'yilgan muhim tarixiy qadam bo'ldi.

Qizg'in bahs-munozara tarzida o'tgan davra suhbatida ishtirokchilar o'zlarini qiziq-tirgan savollarga javob oldi.

Sherali ANVAROV,
O'zbekiston Respublikasi IIV Yong'in xavfsizligi instituti matbuot kotibi,
Farhodjon XO'JAYEV,
institut o'qituvchisi

Eshatayev Alisher Abdug'aniyevichning 08.00.05 — Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti va 08.00.11 — Marketing ixtisosliklari bo'yicha "Globallashuv sharoitida turizm industriyasini boshqarishning marketing strategiyasi" (O'zbekiston Respublikasi turizm tarmog'i misolida) mavzusidagi (iqtisodiyot fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.I.18.01 raqamli ilmiy kengash asosidagi bir martalik ilmiy kengashning 2019-yil 20-aprel kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.
Manzil: 140100. Samarqand shahri, Amir Temur shohko'chasi, 9-uy.
Tel/faks: (66) 233-19-84, 231-12-53; e-mail: ilm@sies.uz

Tojiboyev Akmalxon Abduraxmanovichning 14.00.14 — Onkologiya ixtisosligi bo'yicha «Naysimon suyaklarning gigant hujayrali o'smalarini kompleks kaminvaziv davolashni takomillashtirish» mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.04.12.2018.Tib.77.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 18-aprel kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: Toshkent shahri, Forobiy ko'chasi, 383-uy,
Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi majlislar zali.
Tel/faks: (71) 227-13-27, 246-15-96; e-mail: info@ronc.uz

Zaxirova Nargiza Ne'matovnaning 14.00.14 — Onkologiya ixtisosligi bo'yicha «Mahalliy tarqalgan bachadon bo'yni saratonida kichik tos a'zolari ekzenteratsiyasidan keyin tos tubining xirurgik rekonstruksiyasiga yangicha yondashish» mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.04.12.2018.Tib.77.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 18-aprel kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: Toshkent shahri, Forobiy ko'chasi, 383-uy,
Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi majlislar zali.
Tel/faks: (71) 227-13-27, 246-15-96; e-mail: info@ronc.uz

Fatxalla Ali Rihanning 05.01.07 — Matematik modellashirish. Sonli usullar va dasturlar majmuasi ixtisosligi bo'yicha "Xotirali differensial tenglamalarning sifat va miqdoriy jihatlar va ularning tabiqlari" mavzusidagi (fizika-matematika fanlari bo'yicha) ilmiy ma'ruza shaklidagi fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.FM.01.02 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 25-aprel kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174. Toshkent shahri, Olmazor tumani, Universitet ko'chasi, 4-uy. Tel/faks: (71) 227-12-24, 246-53-21, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti jamoasi katta ilmiy xodim, filologiya fanlari nomzodi Burobiya Rajabovaga ukasi **Umrbek RAJABOV**ning vafoti munosabati bilan ta'ziya bildiradi.

Bilimga chanqoq yosh kitobxon do'stlar, "Ma'rifat" kitobxonini tanloving mart oyida mutolaa qilishga tavsiya etilgan "Besh bolali yigitcha" asari bo'yicha yo'llagan fikr-mulohazalaringizni oldik. Asar haqidagi taassurotlaringizni o'qib, uni yangidan kashf etgandek bo'ldik. Ayniqsa, Termiz tumanidagi 9-maktab o'quvchisi Samandar Omonov, Xonqa tumanidagi 40-maktab o'quvchisi Dinora Otaboyeva, Hazorasp tumanidagi 9-maktab o'quvchisi Durdona Baxtiyoro'va, shu tumandagi 32-maktab o'quvchisi A'loxon Abdullayeva, Yakkabog' tumanidagi 34-maktab o'quvchisi Shahrizoda Sheraliyeva, Zomin tumanidagi 6-maktab o'quvchisi Sevara Norboyeva, Navoiy shahridagi 1-IDUM o'quvchisi Hasan Vafoqulov, Termiz shahridagi 13-maktab o'quvchisi Elmira Murodova, Bag'dod tumanidagi 51-maktab o'quvchisi Kumushxon Jumanaliyevaning bitiklaridan asarni o'qish jarayonida qahramonlar bilan "yashagan"i bilinib turibdi. Ular bilan gazetamizning keyingi sonlarida tanishasiz. Aprel oyida jahon adabiyoti durdonalaridan bo'lgan Jyul Vernning "O'n besh yoshli kapitan" asarini mutolaa qilishga tavsiya etamiz.

Mehnatga ishtiyok uyg'otish, o'z qo'li bilan biror narsa yarata olishga qiziqtirish bola qalbida ijodkorlik, yaratuvchanlikni rivojlantiradi. Go'zallig-u nafislik, sabr va qanoatni shakllantiradi. Bu borada amaliy fan o'qituvchilarining o'рни beqiyos.

Shayxontohur tumanidagi 324-maktabda amaliy (estetika) fanlar oyligi doirasida ko'rgazmali darslar o'tildi. Tumandagi maktablarda faoliyat yuritayotgan barcha amaliy (estetika) fanlar o'qituvchilari ushbu tadbirda qatnashib, o'quvchilar tomonidan ijro etilgan badiiy chiqishlarni tomosha qildi.

Yig'ilganlar "Yog'och o'yamkorligi", "To'quvchilik", "Tikuvchilik", "Dizaynerlik", "Zardo'zlik" to'garaklari faoliyati bilan tanishtirildi. Ushbu to'garaklarda texnologiya fani o'qituvchisi Nafisa Hoshimova yangi

Bola mehnatga o'rgansa...

pedtexnologiyalar asosida dars o'tib, o'quvchilarni to'garaklarga qanday qiziqtirayotganini ko'rsatib berdi.

— Ayniqsa, qizlarimiz bugungi kunda dizaynerlik, to'qish to'garaklariga o'zgacha qiziqish bilan qatnashyapti. Bu ham mamlakatimizda yengil sanoatni rivojlantirish, ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlashga e'tibor kuchayotganidan dalolat, — deydi Nafisa Hoshimova mamnuniyat bilan.

Maktab o'quvchilarining qo'llarida yasagan buyumlarini ko'rib, "inson qo'li gul" degan ibora bejiz aytilmasligiga amin bo'ldik.

N.XOLMETOVA

Burhon RIZOQULOV
olgan suratlar.

Ma'rifat

TA'SIS
ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.

Indeks: 149, 150. F-429. Tiraj 14679.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — (71) 233-50-55;

kitobiyat — (71) 233-99-15;

reklama va marketing bo'limi —

(71) 233-42-92(faks), (71) 236-54-17.

ISSN 2010-6436

"Ma'rifat" dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat
ruxsati bilan amalga
oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqiz
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

"Sharq" nashriyat-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.

Korxonaning manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'za yakuni — 00.20 Topshirildi — 01.15

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:

Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.

Navbatchi muharrir:

Sardor MUSTAFOYEV.

Navbatchi:

Faxriddin RAHIMOV.